

**UCHWAŁA NR XXXVI/217/17
RADY MIEJSKIEJ JABŁONOWA POMORSKIEGO**

z dnia 28 września 2017 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Na podstawie art.18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016, poz. 446 ze zm.) i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.) uchwala, co następuje

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021, która stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Krzysztof Kamiński

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

**Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie
Powiat Brodnicki
Województwo Kujawsko-Pomorskie**

Zamawiający	Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie
Wykonawca opracowania	Westmor Consulting
Sprawdzający	Barbara Wojciechowska
Podpis Sprawdzającego	

Jabłonowo Pomorskie 2017

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Metoda opracowania strategii	5
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Jabłonowo Pomorskie	6
3.1. Charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej	6
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Jabłonowo Pomorskie	6
3.1.2. Demografia	8
3.1.3. Rynek pracy	14
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa	18
3.1.5. Służba zdrowia	19
3.1.6. Edukacja	20
3.1.7. Kultura i sport	24
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego	25
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	31
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	33
3.2.1. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	33
3.2.2. Przestępczość	36
3.2.3. Przemoc w rodzinie	36
3.2.4. Bezrobocie	39
3.2.5. Ubóstwo	44
3.2.6. Uzależnienia	45
3.2.7. Bezdomność	49
3.2.8. Problemy osób niepełnosprawnych	49
3.2.9. Problemy osób starszych	50
3.3. Wyniki badania ankietowego	53
3.4. Analiza SWOT	53
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	55
4.1. Prognoza demograficzna	56

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo
Pomorskie na lata 2017-2021**

4.2. Prognoza zmian	61
5. Cele strategiczne projektowanych zmian	62
6. Kierunki niezbędnych działań	64
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	65
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	66
9. Spis tabel	76
10. Spis wykresów	77
11. Spis rysunków	77
12. Załączniki	78

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne, które są wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej, polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk, okazuje się nie wystarczająco skuteczny. Podejmowane działania kierowane są na walkę z rezultatami problemów, brakuje natomiast wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie, rośnie liczba beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. W związku z tym, potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych i perspektywicznych programów polityki społecznej. Podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek opracowania tego dokumentu wynika przede wszystkim z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930), w którym czytamy: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust 2, strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Do aktów prawnych regulujących opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należą także:

- Ustawa o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2017 poz. 1065);
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 poz. 882);
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 180)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2017 poz.697);
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2016 poz. 1817);
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390);
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 poz. 783);
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2016 poz. 785);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2016 poz. 1518).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania kierowane są głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego wszystkim mieszkańcom Gminy, a w szczególności grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Ilekoć w niniejszym dokumencie jest mowa o Gminie Jabłonowo Pomorskie - należy przez to rozumieć Miasto i Gminę Jabłonowo Pomorskie.

2. Metoda opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części:

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy oraz stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy,
- dane z Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Jabłonowo Pomorskie.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Jabłonowo Pomorskie podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na dwie zasadnicze części:

- prognoza demograficzna opracowana w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050* opracowaną przez GUS, oraz
- prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań MGOPS w Jabłonowie Pomorskim), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to formułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. W części tej określono również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Przedmiotowa *Strategia* obejmuje okres do 2021 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Jabłonowo Pomorskie

3.1. Charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Jabłonowo Pomorskie

Gmina Jabłonowo Pomorskie jest gminą o charakterze miejsko – wiejskim, położoną w powiecie brodnickim, w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego

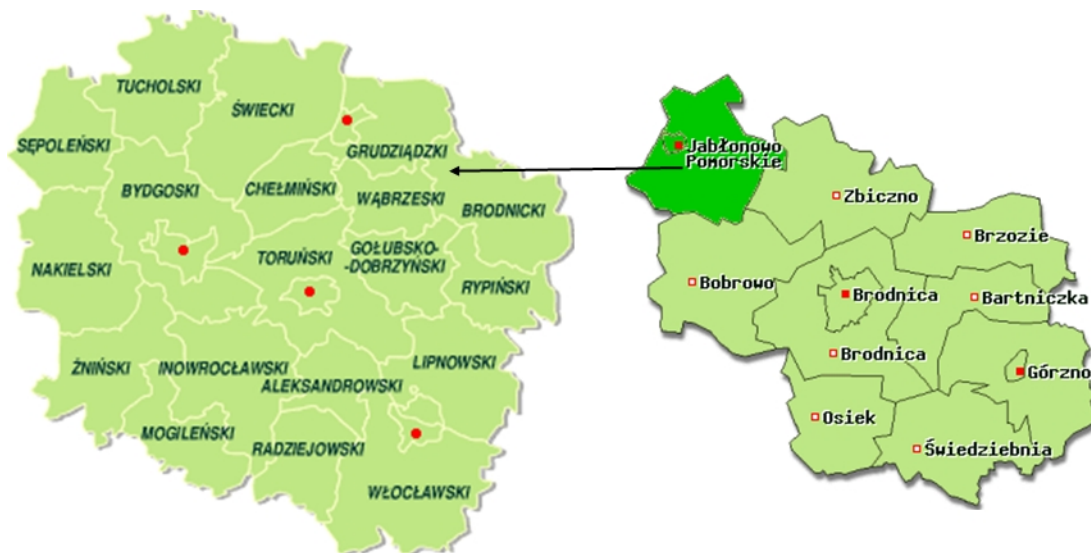
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

o powierzchni ok. 134,86 km².

Gmina Jabłonowo Pomorskie sąsiaduje z następującymi gminami:

- Gminą Biskupiec, powiat nowomiejski, województwo warmińsko-mazurskie,
- Gminą Bobrowo, powiat brodnicki, województwo kujawsko-pomorskie,
- Gminą Książki, powiat wąbrzeski, województwo kujawsko-pomorskie,
- Gminą Świecie nad Osą, powiat grudziądzki, województwo kujawsko-pomorskie,
- Gminą Zbiczno, powiat brodnicki, województwo kujawsko-pomorskie.

Rysunek 1. Położenie Gminy Jabłonowo Pomorskie na tle powiatu brodnickiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl/>

Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego administracyjnie podzielona jest na 16 sołectw: Adamowo, Budziszewo, Buk Góralski, Buk Pomorski, Bukowiec, Gorzechówko, Górale, Jabłonowo-Zamek, Kamień, Konojady, Lembarg, Mileszewy, Nowa Wieś, Piecowo, Płowęż, Szczepanki.

Źródło: <http://www.jablonowopomorskie.pl/>

Rysunek 2. Struktura Gminy Jabłonowo Pomorskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie przeważają użytki rolne, stanowiące 80% obszaru, natomiast lasy i grunty leśne stanowią 11,32%. Tak duży udział użytków rolnych świadczy o tym, że na terenie Gminy jest prowadzona przede wszystkim działalność związana z rolnictwem. Strukturę zagospodarowania gruntów Gminy przedstawia szczegółowo poniższa tabela.

Tabela 1. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Rodzaje gruntów	J. m.	Powierzchnia (w ha)	Udział %
Użytki rolne, w tym:	ha	10 789	80,00%
- Grunty orne	ha	9 350	86,66%
- Sady	ha	76	0,70%
- Łąki	ha	724	6,71%
- Pastwiska	ha	345	3,20%
- Pozostałe użytki rolne	ha	294	2,72%
Lasy oraz grunty leśne, w tym:	ha	1 526	11,32%
- Lasy	ha	1 442	94,50%
- Grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	84	5,50%
Grunty pod wodami	ha	257	1,91%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	ha	521	3,86%
Pozostałe grunty i nieużytki	ha	393	2,91%
RAZEM	ha	13 486	100,00%

Źródło: Dane GUS

3.1.2. Demografia

Liczebność Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Aktualna liczba ludności Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie wynosi 9056 mieszkańców. Szczegółową liczbę mieszkańców w podziale na stałych, aktualnych i czasowych prezentuje Tabela 2.

Tabela 2. Wykaz ilościowy mieszkańców Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na dzień 21.06.2017 r.)

Miejscowość	Ulica	Mieszkańcy		
		stali	czasowi	aktualni
ADAMOWO		30		30
BUDZISZEWO		170		170
BUK GÓRALSKI		280		280
BUK POMORSKI		282	1	283
BUKOWIEC		264	3	267
GORZECHÓWKO		130	1	131
GÓRALE		401	3	404
JABŁONOWO POMORSKIE	BOHATERÓW WESTERPLATTE	45	5	50
	CHOPINA	71		71
	DORZECZNA	49	8	57
	FIOŁKOWA	13		13
	GEN. MIKOŁAJA BOŁTUCIA	1		1
	GENERAŁA BOŁTUCIA	64		64
	GENERAŁA HALLERA	36		36
	GENERAŁA SIKORSKIEGO	195	2	197
	GŁÓWNA	423	17	440
	GRUDZIĄDZKA	312	7	319
	KOLEJOWA	297		297
	KOPERNIKA	59		59
	KOŚCIELNA	197	6	203
	KOŚCIUSZKI	178	2	180
	KRÓTKA	36		36
	KWIATOWA	16		16
	LIPOWA	125		125
	MOSTOWA	49		49
	NOWY RYNEK	277	4	281
	OGRODOWA	30		30
	OKRĘŻNA	25	1	26
	PARKOWA	37		37
	POLNA	60		60
	PROSTA	28	6	34

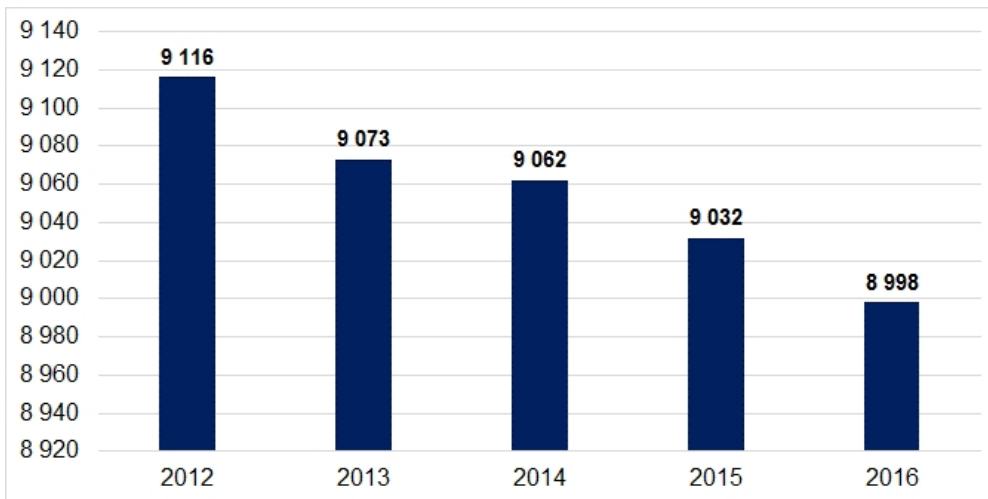
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

	PRZEMYSŁOWA	25	2	27
	RÓŻANA	50	1	51
	RYNEK	148	1	149
	RZEMIEŚLNICZA	16		16
	SŁONECZNA	6		6
	STARA	135	2	137
	SZCZEPAŃSKA	96	7	103
	SZKOLNA	56	1	57
	URZĘDOWA	65	3	68
	WĄSKA	134	1	135
	WESOŁA	33	1	34
	WIEJSKA	37		37
	WIGURY	38		38
	WOJSKA POLSKIEGO	112	3	115
	WRZOSOWA	45		45
	ŻWIRKI	89	2	91
	Razem	3708	82	3790
JABŁONOWO ZAMEK		398	21	419
JAGUSZEWICE		197		197
KAMIEŃ		216	6	222
KONOJADY		617	10	627
LEMBARG		391	5	396
MILESZEWY		415	4	419
NOWA WIEŚ		285	1	286
PIECEWO		428	4	432
PŁOWĘŻ		377	4	381
PŁOWĘŻEK		100		100
SZCZEPANKI		367	5	372
	Razem	9056	150	

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie

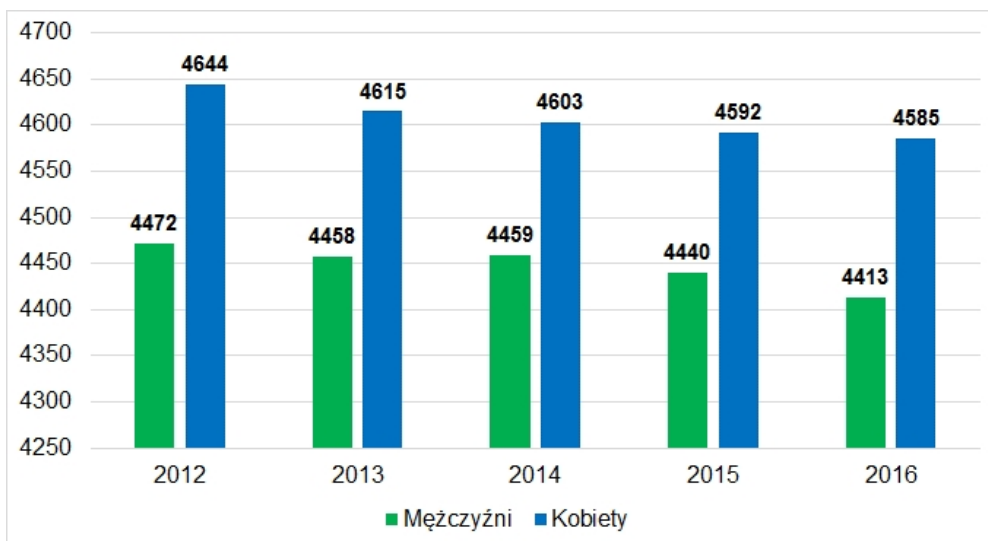
Zgodnie z danymi GUS, w latach 2012-2016 liczba mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie wykazywała tendencję malejącą. W całym analizowanym okresie liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 2. Struktura ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie wg płci w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Struktura wiekowa mieszkańców

Najliczniejszą grupę wiekową w 2016 r. na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25–29 lat, których było 707 w tej grupie wiekowej. Najwięcej mężczyzn zamieszkujących Gminę znajduje się w przedziale wiekowym 25-29 lat, a kobiet w przedziale 20-24 lata. Strukturę wiekową mieszkańców Gminy prezentuje poniższa Tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	478	229	249
5-9 lat	508	261	247
10-14 lat	461	219	242
15-19 lat	517	284	233
20-24 lata	697	341	356

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

25-29 lat	707	402	305
30-34 lata	702	362	340
35-39 lat	626	320	306
40-44 lata	653	335	318
45-49 lat	536	270	266
50-54 lata	597	294	303
55-59 lat	605	300	305
60-64 lata	604	294	310
65-69 lat	468	203	265
70-74 lata	272	106	166
75-79 lat	232	92	140
80-84 lata	167	55	112
85 i więcej	168	46	122
Razem	8 998	4 413	4 585

Źródło: Dane GUS

Dane zawarte w Tabeli 4 prezentują liczbę mieszkańców Gminy w podziale na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Analizując dane można stwierdzić, że najliczniejszą grupę w roku 2016 stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – około 62,59% populacji Gminy. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła natomiast około 19,44%, a wieku poprodukcyjnym 17,97%.

W analizowanym okresie 2012-2016 można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie spadała (ogólny spadek o 9,52%),
- liczba ludności w wieku produkcyjnym systematycznie spadała (ogólny spadek o 1,61%),
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rosła (ogólny wzrost o 10,83%).

Obecna sytuacja demograficzna nie jest korzystna, a powyższe tendencje świadczą o negatywnym zjawisku, jakim jest starzenie się społeczeństwa lokalnego. Obecnie, największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, jednak w przyszłości stan ten będzie miał wpływ na zwiększenie się procentowego udziału osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów Gminy będzie musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku. Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym, wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z pomocą społeczną.

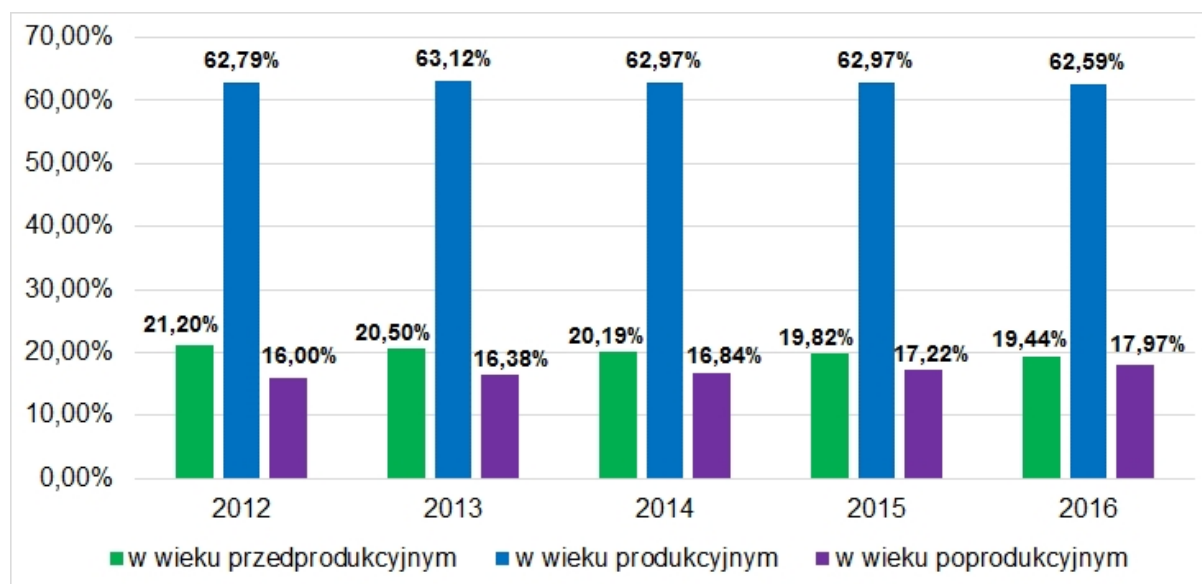
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 4. Liczba osób w Gminie Jabłonowo Pomorskie w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
w wieku przedprodukcyjnym						
Ogółem	osoba	1 933	1 860	1 830	1 790	1 749
Mężczyźni	osoba	980	947	941	909	861
Kobiety	osoba	953	913	889	881	888
w wieku produkcyjnym						
Ogółem	osoba	5 724	5 727	5 706	5 687	5 632
Mężczyźni	osoba	3 057	3 061	3 054	3 051	3 050
Kobiety	osoba	2 667	2 666	2 652	2 636	2 582
w wieku poprodukcyjnym						
Ogółem	osoba	1 459	1 486	1 526	1 555	1 617
Mężczyźni	osoba	435	450	464	480	502
Kobiety	osoba	1 024	1 036	1 062	1 075	1 115

Źródło: Dane z GUS

Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny ogółem na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie we wszystkich analizowanych latach przyjmował wartości dodatnie. Świadczy to o przewadze liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów na tym terenie. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Przyrost naturalny w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Urodzenia żywe					
Ogółem	109	97	100	108	96
Kobiety	56	50	51	56	50
Mężczyźni	53	47	49	52	46
Zgony					
Ogółem	65	96	88	80	b/d
Kobiety	33	51	36	36	b/d
Mężczyźni	32	45	52	44	b/d
Przyrost naturalny					
Ogółem	44	1	12	28	15
Kobiety	23	-1	15	20	5
Mężczyźni	21	2	-3	8	10

Źródło: Dane GUS

3.1.3. Rynek pracy

W Gminie Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku funkcjonowały 603 podmioty gospodarcze, z czego aż 96,02% działało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów działających na obszarze Gminy w latach 2012-2016 ulegała wahaniom. Ich ogólna liczba od 2012 do 2016 r. wzrosła o 1,34%. Najwięcej podmiotów funkcjonujących w sektorze prywatnym stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (79,8%). Ich liczba jednak spadła w analizowanym okresie o 7 podmiotów, tj. 1,5%. Strukturę działalności gospodarczej wg sektorów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej wg sektorów na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		2012	2013	2014	2015	2016
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		595	590	591	603	603
Sektor publiczny	Ogółem	24	25	25	22	22
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	19	19	19	16	16
	przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0	0	0
	spółki handlowe	0	0	0	0	0
Sektor prywatny	Ogółem	571	565	566	579	579
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	469	459	457	468	462
	spółki handlowe	12	16	15	16	22
	spółki handlowe z udziałem kapitału	1	1	1	1	1

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

	zagranicznego					
	spółdzielnie	11	11	12	12	10
	fundacje	0	0	0	0	1
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	14	15	16	16	17

Źródło: Dane GUS

Struktura działalności gospodarczej w 2016 r. prowadzonej na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie pokazuje, że działalność koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, który stanowi 29% wszystkich działalności gospodarczych prowadzonych na obszarze Gminy. Ważnymi sekcjami są również budownictwo – 18% oraz przetwórstwo przemysłowe 9%.

Tabela 7. Struktura działalności gospodarczej wg sekcji na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012 - 2016 roku

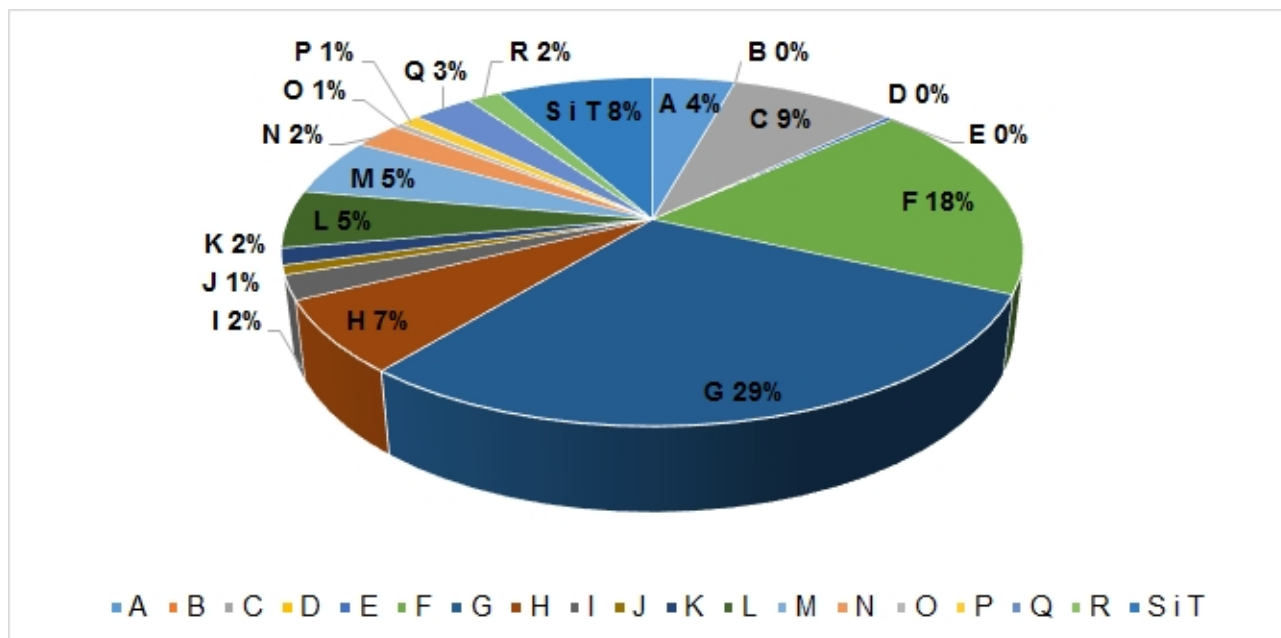
Kod PKD	Wyszczególnienie	Rok				
		2012	2013	2014	2015	2016
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	34	26	28	25
B	Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0
C	Przetwórstwo przemysłowe	50	48	53	54	50
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	0
E	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	4	5	4	2
F	Budownictwo	103	107	105	107	107
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	183	174	173	173	169
H	Transport i gospodarka magazynowa	35	36	37	38	39
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	10	10	10	13
J	Informacja i komunikacja	3	4	4	4	5
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14	12	11	10	9
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	28	29	31	33	31
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	25	26	27	31
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca	13	12	13	15	14
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6	6	6	5	3
P	Edukacja	16	16	16	16	6

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19	18	21	20	18
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	12	12	13	10
S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	41	43	42	46	47
Podmioty gospodarcze ogółem		595	590	591	603	579

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej wg sekcji na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS, ogółem w 2015 roku na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie znajdowało się 2 612 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 192 566 m². Dane zawarte w

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

poniższej tabeli wskazują, że mieszkalnictwo na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego stopniowo się rozwija. Od 2012 do 2015 liczba mieszkań wzrosła o 37 (tj. 1,44%), liczba izb wzrosła o 180 (tj. 1,79%), a powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 3 817 m² (tj. 2,02%). Więcej mieszkań oraz izb znajduje się na terenach wiejskich. Zasoby mieszkaniowe Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	J. m.	2012	2013	2014	2015
Ogółem					
Mieszkania	mieszk.	2 575	2 586	2 592	2 612
Izby	izba	10 052	10 119	10 146	10 232
Powierzchnia użytkowa	m2	188 749	190 366	191 053	192 566
W miastach					
Mieszkania	mieszk.	1 187	1 191	1 193	1 208
Izby	izba	4 593	4 619	4 628	4 689
Powierzchnia użytkowa	m2	83 957	84 619	84 929	85 977
Na wsi					
Mieszkania	mieszk.	1 388	1 395	1 399	1 404
Izby	izba	5 459	5 500	5 518	5 543
Powierzchnia użytkowa	m2	104 792	105 747	106 124	106 589

Źródło: Dane GUS

Analizując dane dotyczące wyposażenia mieszkań na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie można dostrzec ogólny wzrost ilości wyposażenia budynków w instalacje techniczno – sanitarne. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. W 2015 roku:

- 99,1% mieszkań w miastach i 92,7% mieszkań na wsi było podłączonych do wodociągu,
- 92% mieszkań w miastach i 80,3% mieszkań na wsi było wyposażonych w łazienkę,
- 61,5% mieszkań w miastach i 66,4% mieszkań na wsi posiadało centralne ogrzewanie.

Tabela 9. Wyposażenie mieszkań na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w instalację techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
ogółem				
wodociąg	2 461	2 472	2 478	2 498
łazienka	2 202	2 213	2 219	2 239
centralne ogrzewanie	1 638	1 649	1 655	1 675
w miastach				
wodociąg	1 176	1 180	1 182	1 197
łazienka	1 090	1 094	1 096	1 111
centralne ogrzewanie	722	726	728	743
na wsi				
wodociąg	1 285	1 292	1 296	1 301
łazienka	1 112	1 119	1 123	1 128
centralne ogrzewanie	916	923	927	932
mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań				
w miastach				
wodociąg	99,1	99,1	99,1	99,1
łazienka	91,8	91,9	91,9	92
centralne ogrzewanie	60,8	61	61	61,5
na wsi				
wodociąg	92,6	92,6	92,6	92,7
łazienka	80,1	80,2	80,3	80,3
centralne ogrzewanie	66	66,2	66,3	66,4

Źródło: Dane GUS

W ramach poprawy warunków zamieszkania przewiduje się działania wspierające dostosowanie istniejących mieszkań do ogólnie obowiązujących standardów, czyli między innymi wyposażenie jak największej liczby mieszkań w łazienkę i centralny system ogrzewania oraz wzrost powierzchni mieszkania przypadającej na jedną osobę.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Gminy funkcjonują 3 przychodnie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AL-MED” Aleksandra Ciach ul. Wrzosowa 1, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- NZOZ "Nasz Lekarz" Przychodnia Medycyny Rodzinnej Barbara Wyszyńska ul. Kościelna 6, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego Zbigniew Maciejewski ul. Prosta 6, 87-330 Jabłonowo Pomorskie.

Apteki:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- Apteka „Pod Kłosami” ul. Główna 9, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- Apteka „Złota” ul. Główna 29, 87-330 Jabłonowo Pomorskie.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Podstawowe usługi zdrowotne dostępne są dla mieszkańców w oparciu o placówki ochrony zdrowia finansowane na podstawie kontraktów z NFZ. Ponadto w Jabłonowie Pomorskim w ramach prywatnej praktyki lekarskiej mieszkańcy mogą korzystać z usług lekarzy internistów i stomatologów. Usługi leczenia zamkniętego oraz specjalistyczne porady lekarskie dostępne są w Powiatowym Szpitalu w Brodnicy oraz Regionalnym Szpitalu Specjalistycznym im. dr Władysława Biegańskiego w Grudziądzu.

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2015-2025

3.1.6. Edukacja

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie funkcjonują placówki oświatowe, gdzie prowadzone są zajęcia edukacyjne w ramach edukacji formalnej – szkolnej. Punkty te mają na celu upowszechnianie wykształcenia ogólnego i zawodowego oraz zapewnienie mieszkańcom wszechstronnego rozwoju. Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie działają następujące placówki edukacyjne:

- Przedszkola:
 - Samorządowe Przedszkole w Jabłonowie Pomorskim - ul. Mostowa 4, 87-330 Jabłonowo Pom.,
 - Niepubliczne Przedszkole „Aniołkowo” - ul. Grudziądzka 9a, 87-330 Jabłonowo Pom.
- Szkoły podstawowe i gimnazja:
 - Szkoła Podstawowa w Płowężu, 87-330 Jabłonowo Pom., Płowęż 16,
 - Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Jabłonowie Pomorskim - ul. Kościelna 8, 87-330 Jabłonowo Pom.,
 - Szkoła Podstawowa w Góralach, 87-330 Jabłonowo Pom., Górale 11,
 - Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Jabłonowie Pomorskim - ul. Słoneczna 2, 87-330 Jabłonowo Pom.
- Szkoły średnie:
 - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Jabłonowie Pomorskim - ul. Nowy Rynek 5, 87-330 Jabłonowo Pom., w tym:
 - Liceum Ogólnokształcące,
 - Technikum,
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

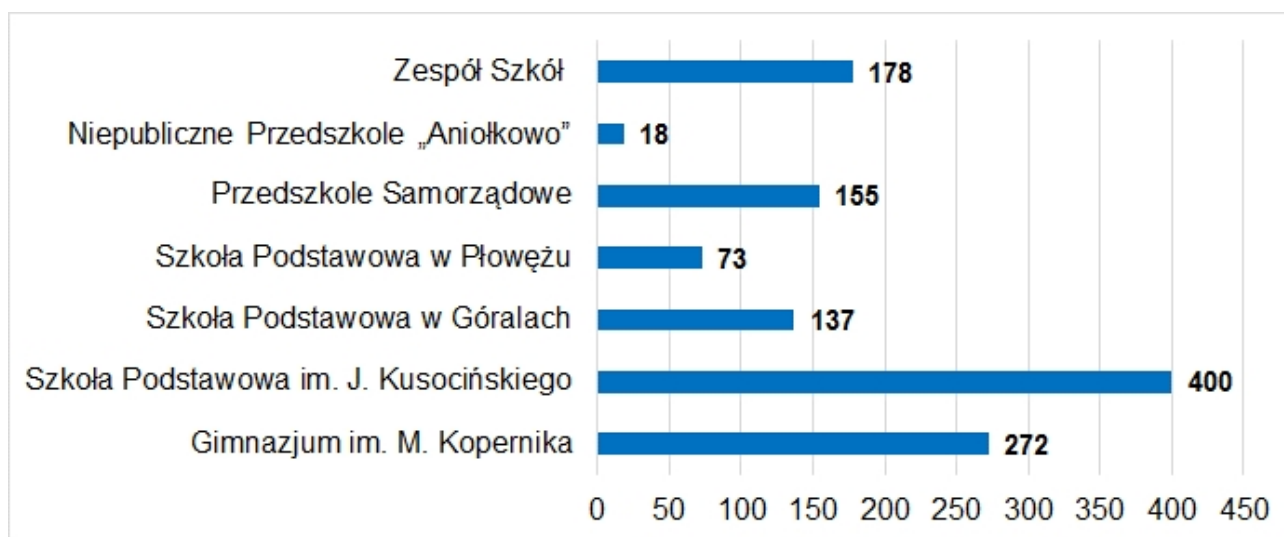
Do szkół zostało zgłoszone zapotrzebowanie na wszystkich poziomach kształcenia na poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

(technologii informacyjno-komunikacyjnych, nauk matematyczno-przyrodniczych i języków obcych, zajęcia z zakresu kształtowania postaw kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej). Niezbędne jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli oraz bibliotekarzy. Poza tym potrzebne jest prowadzenie doradztwa zawodowego w ścisłej współpracy z pedagogiem szkolnym. Działania te powinny ukierunkować uczniów już na poziomie gimnazjum do wyboru odpowiedniego zawodu i kariery zawodowej z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy.

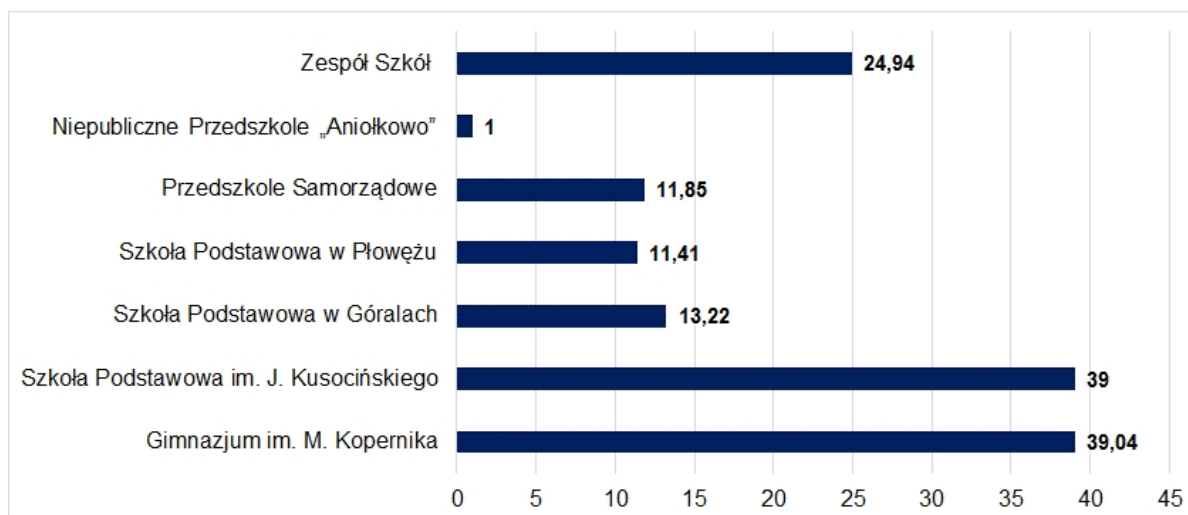
Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2015-2025

Wykres 5. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na 2017 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Wykres 6. Liczba etatów nauczycielskich w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na 2017 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59) proces rekrutacji do gimnazjów zostanie wstrzymany, a od 1 września 2017 r. rozpocznie się proces „wygaszania” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, którzy w roku 2016/2017 ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafią do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach skończy w nich naukę w roku 2018/2019, dzięki czemu 1 września 2019 roku znikną gimnazja. Ich wygasanie może polegać na przekształceniu w ośmioletnią szkołę podstawową lub włączenie go do takiej. Możliwe będzie także: przekształcenie gimnazjum w liceum ogólnokształcące albo technikum; włączenie gimnazjum do liceum ogólnokształcącego lub technikum; przekształcenie dotychczasowego gimnazjum w branżową szkołę I stopnia lub włączenie gimnazjum do branżowej szkoły I stopnia.

Poziom wykształcenia mieszkańców

W roku 2002 w Gminie dominowały osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 40,57% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 30,97% oraz osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 14,10%. Wykształcenie wyższe posiadało 3,39% osób, a policealne – 1,95%. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wynosił – 4,51%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców ze względu na płeć. Wśród mieszkańców z terenu Gminy, odsetek kobiet z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim ogólnokształcącym, średnim zawodowym, podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym oraz bez wykształcenia był wyższy niż u mężczyzn, natomiast

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

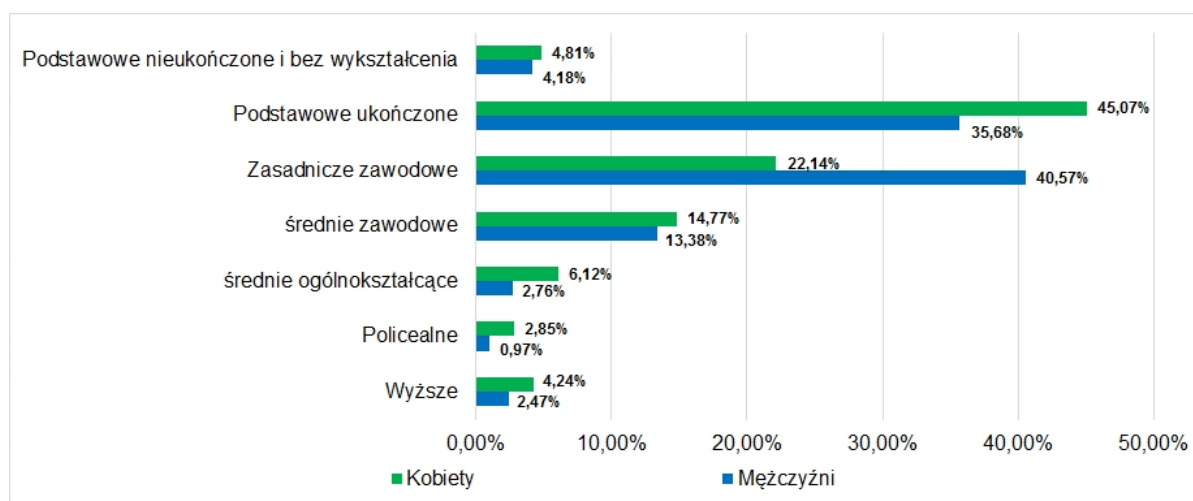
odsetek mężczyzn z wykształceniem zasadniczym zawodowym był wyższy niż u kobiet. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie prezentuje poniższa tabela i wykres.

Tabela 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	Liczba osób	Udział %	Liczba osób	Udział %	Liczba osób	udział %
Wyższe	249	3,39%	87	2,47%	162	4,24%
Policealne	143	1,95%	34	0,97%	109	2,85%
średnie ogólnokształcące	331	4,51%	97	2,76%	234	6,12%
średnie zawodowe	1 036	14,10%	471	13,38%	565	14,77%
Zasadnicze zawodowe	2 275	30,97%	1 428	40,57%	847	22,14%
Podstawowe ukończone	2 980	40,57%	1 256	35,68%	1 724	45,07%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	331	4,51%	147	4,18%	184	4,81%
Razem	7 345	100,00%	3 520	100,00%	3 825	100,00%

Źródło: Dane GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002

Wykres 7. Udział wykształcenia mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w podziale na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2012-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji (w%) brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
szkoły podstawowe	97,39	100,17	98,51	88,97
gimnazja	93,53	95,14	97,04	99,68

Źródło: Dane GUS

3.1.7. Kultura i sport

Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie, mają za zadanie prowadzenie działalności upowszechniającej kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie Gminy funkcjonują:

- Instytucje kulturalne:
 - Centrum Kultury i Sportu ul. Rynek 9, 87-330 Jabłonowo Pomorskie (dawniej: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury) – pełni funkcję centrum kulturalnego, organizuje festiwale, wystawy malarskie, wyjazdy na koncerty, gry uliczne. Przy CKiS działa chór „Lira”;
 - Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonowie Pomorskim wraz z filią w Mieszewach - dysponuje prawie trzydziestotysięcznym księgozbiorem.
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: Bukowiec, Górale, Jabłonowo Pom., Konojady, Płowęż.
- Oddziały Stowarzyszeń Ogólnopolskich:
 - Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych Koło w Jabłonowie Pomorskim;
 - Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział Rejonowy w Jabłonowie Pomorskim.
- Kluby Sportowe:
 - LKS „Naprzód” Jabłonowo Pomorskim;
 - UKS – przy Szkole Podstawowej w Jabłonowie Pom. i Zespole Szkół w Jabłonowie Pomorskim.
- Niesformalizowane:
 - Klub „Krewniacy” im. Piotra Kulki w Jabłonowie Pomorskim;
 - Klub Miłośników Kwiatów „Azalia” w Jabłonowie Pomorskim;
 - Grupa nieformalna „Owieczki Wojciecha”.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Podmioty wsparcia społecznego mają na celu pomoc mieszkańcom Gminy w trudnych sytuacjach oraz pomoc w zaspokojeniu potrzeb w tym czasie.

Na terenie Gminy funkcjonuje **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim**. Jest to podstawowa placówka realizująca zadania społeczne na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie. Celem MGOPS jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości - poprzez wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Udzielana pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Bezpośrednie wsparcie socjalne udzielane jest najczęściej rodzinom wielodzietnym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętym bezrobociem oraz właścicielom gospodarstw rolnych o małej powierzchni i słabej klasie użytkowanych gruntów. Pomoc kierowana jest również do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo, ludzi starych czy przewlekle chorych. Uzupełnieniem działań Gminy jest wsparcie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy.

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2015-2025

Kadrę pracowniczą MGOPS-u tworzy 16 pracowników:

- kierownik,
- pracownicy socjalni,
- starszy specjalista pracy socjalnej,
- referent do spraw dodatków mieszkaniowych,
- asystent rodziny,
- inspektor do spraw świadczeń rodzinnych,
- inspektor do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- referent do spraw świadczeń rodzinnych,
- referent do spraw świadczeń wychowawczych,
- referent do spraw księgowości i kadr,
- główny księgowy,
- pracownik gospodarczy,
- opiekunki domowe.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywanie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Osoby i rodziny mogą korzystać z różnych form pomocy tj. świadczeń pieniężnych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

rzeczowych i usługowych – świadczeń realizowanych zarówno w środowisku zamieszkania, jak i w placówkach o charakterze dziennym i całodobowym, o ile nie mogą zaspokoić swoich niezbędnych potrzeb życiowych we własnym zakresie i w ramach posiadanych uprawnień.

Świadczenia pieniężne:

- Zasiłek stały;
 - Zasiłek okresowy;
 - Zasiłek celowy;
 - Zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie;
 - Składki na ubezpieczenie społeczne;
 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne;
- Pomoc rzeczowa:
- Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych;
 - Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku;
 - Pomoc doraźna lub okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić;
- Pomoc usługowa:
- Praca socjalna;
 - Poradnictwo specjalistyczne;
 - Interwencja kryzysowa;
 - Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne;
- Inne formy pomocy.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim jest jednostką organizacyjną działającą na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie. Podstawowym aktem prawnym na podstawie, którego funkcjonuje Ośrodek jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.). Oprócz zadań wynikających z ww. ustawy Ośrodek realizuje również zadania wynikające z innych ustaw, a w szczególności o:

- finansach publicznych,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- systemie ubezpieczeń społecznych,
- wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- dodatkach mieszkaniowych,
- prawo energetyczne,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych ,
- ochronie zdrowia psychicznego,
- uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-220 (M.P. z 2013r. poz. 1024 ze zm.),
- innych właściwych aktów prawnych.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują świetlice środowiskowe:

- Świetlica Środowiskowa w Jabłonowie Pom. przy Centrum Kultury i Sportu w Jabłonowie Pom. – jest ona miejscem przeznaczonym dla dzieci uczących się w szkole podstawowej, gimnazjum i dla młodzieży ze szkół średnich. W zajęciach uczestniczą także dzieci niepełnosprawne oraz uczące się w innych placówkach o specjalnym charakterze. Bazą świetlicy jest wyposażone odpowiednio pomieszczenie w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Jabłonowie Pomorskim przeznaczone do jej działalności. Jest to miejsce, w którym dzieci chętnie przebywają. Od początku działalności świetlicy codziennie odwiedzają ją dzieci. Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży jest szczególną bazą dla tych, którzy w głównej mierze mają potrzebę spędzania w niej wolnego czasu i którym rodzice nie mogą zapewnić opieki po zajęciach lekcyjnych.
- Świetlica Środowiskowa Jabłonowo Zamek – Siostry Pasterki,
- Świetlica Środowiskowa w Mileszewach przy Spółdzielni Mieszkaniowej.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 12. Charakterystyka pomocy społecznej przyznanej przez MGOPS mieszkańcom Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	73	758	338.601,00	73	148
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	42	448	238.548,00	42	42
- pozostającej w rodzinie	31	310	100.053,00	31	106
Zasiłki okresowe ogółem	208	1467	685.759,00	205	672
- w tym środki własne	0	0	0,00	0	0
Dotacja	208	1467	685.759,00	205	672
Przyznane z powodu bezrobocia	164	1256	610.590,00	161	528
Przyznane z powodu niepełnosprawności	19	110	40.534,00	19	59
Posiłek	156	1560	129.391,00	152	608
- w tym dla dzieci	156	1560	129.391,00	152	608
Usługi opiekuńcze ogółem	9	3879	84.641,00	9	9
Sprawienie pogrzebu	0	0	0,00	0	0
- w tym osobom bezdomnym	0	0	0,00	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	249	489	96.544,00	225	556
Praca socjalna	0	0	0,00	427	1207
Udzielenie schronienia	0	0	0,00	0	0
Zapewnienie posiłku	0	0	0,00	0	0
Zapewnienie niezbędnego ubrania	0	0	0,00	0	0
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	18	192	462.158,00	18	23
Razem	445	8345	1.797.094,00	407	1224

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Na przełomie lat 2014-2016 liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadała. W 2014 r. na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie przyznano świadczenia 532 osobom, zaś w roku 2016 już tylko 445 osobom. Jest to spadek o 16,35%. Długotrwale z pomocy społecznej korzystało w 2016 r. 256 osób. Najwięcej świadczeń jest pobieranych przez osoby w wieku produkcyjnym. Kobiety pobierające świadczenia stanowiły 70,11% wszystkich osób, którym przyznano świadczenia, mężczyźni natomiast stanowili 29,89%. Szczegółowe dane o osobach korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie zawiera poniższa tabela.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 13. Dane o osobach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2014-2016

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób ogółem	532	512	445
W tym osoby długotrwale korzystające	440	407	256
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	704	0	0
Osoby w wieku produkcyjnym	366	447	394
Osoby w wieku poprodukcyjnym	74	65	51
Liczba rodzin	487	473	409
Liczba osób w rodzinach	1 574	1 498	1 230
tym kobiety:			
Ogółem	382	375	312
W tym osoby długotrwale korzystające	322	305	180
Kobiet w wieku przedprodukcyjnym	0	0	0
Kobiety w wieku produkcyjnym	260	322	272
Kobiety w wieku poprodukcyjnym	62	53	40
W tym mężczyźni:			
Ogółem	150	137	133
W tym osoby długotrwale korzystające	118	102	76
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym	0	0	0
Mężczyźni w wieku produkcyjnym	94	125	122
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym	24	12	11

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Jabłonowo Pomorskie posiada „*Program Współpracy Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie z organizacjami pozarządowymi na rok 2017*” przyjęty uchwałą nr XXVI/140/16 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 24 listopada 2016 r.

Program określa cele, zasady i zakres przedmiotowy oraz formę współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, wymienia priorytetowe zadania publiczne, które powinny być w pierwszej kolejności wsparte środkami publicznymi, wyznacza okres realizacji przewidzianych zadań, a także porusza kwestie sposobu realizacji *Programu*, wysokości środków przeznaczonych na realizację i sposobu oceny realizacji *Programu*.

Głównym celem *Programu* jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie stopnia zaspokajania potrzeb społecznych.

Współpraca Gminy z organizacjami określonymi ustawą realizowana jest na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Oznaczać to będzie rozwiązywanie problemów Miasta i Gminy, należących do sfery zadań publicznych, we współpracy z organizacjami pozarządowymi z jednoczesnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

wspieraniem ich działalności.

Współpraca Gminy z organizacjami dotyczy realizacji zadań określonych w ustawie, w szczególności zadań w zakresie:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
2. ochrony i promocji zdrowia, obejmującej profilaktykę uzależnień, reintegrację społeczną osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
3. przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, obejmujące terapię osób uzależnionych i współuzależnionych oraz wsparcie w utrzymaniu abstynencji,
4. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
5. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
6. turystyki i krajoznawstwa,
7. działalności charytatywnej,
8. promocji i organizacji wolontariatu,
9. działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
10. ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
11. działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
12. działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych.

Na obszarze Gminy znajdują się różnego rodzaju organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, związki oraz koła, takie jak:

- Stowarzyszenie Razem dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie – Jabłonowo Pom. ul. Rynek 9,
- Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „PRZYSZŁOŚĆ” – Bukowiec,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionalnego KUŹNIA – Płowęż 16,
- Stowarzyszenie Rodzinnego Ogrodu Działkowego – Jabłonowo Pom. ul. Gen. Sikorskiego 9,
- Stowarzyszenie Eksploracyjno-Historyczne Ziemi Michałowskiej „Cultura” – Jabłonowo Pom. ul. Rynek 9,
- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej FARPOL – Jabłonowo Pom. ul. Przemysłowa 9,
- Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych Koło w Jabłonowie Pom.,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział Rejonowy w Jabłonowie

Pomorskim,

- Regionalny Związek Pszczelarzy – Jabłonowo Pomorskie,
- PZW Koło 19 w Jabłonowie Pom. (wędkarze)
- Gminne Koło Łowieckie „Darz Bór” – Jabłonowo Pom.
- Chorągiew Kujawsko-Pomorska Hufiec ZHP Jabłonowo Pom. im. hm. PL Jana Perszke -Jabłonowo Pom. ul. Rynek 8,
- Kółko Rolnicze – Jabłonowo Zamek,
- Kółko Rolnicze – Bukowiec,
- Kółko Rolnicze – Buk Pomorski,
- Fundacja ROCK MOTO FESTIWAL – Piecewo,
- Szkoła Sztuk Walki „Eskrimador” – Jabłonowo Pom. ul. Grudziądzka 31.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

3.2.1. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina jest podstawową grupą społeczną, która dostarcza społeczeństwu nowych członków i najlepiej kształtuje człowieka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz tworzenie odpowiednich warunków egzystencji leży w interesie jednostek i społeczeństwa. Rodzina i środowisko ma ogromny wpływ na kształtowanie się prawidłowego procesu wychowawczego i osobowościowego dziecka. W prawidłowo funkcjonujących rodzinach istnieje właściwy system cenionych wartości, gdzie na pierwszy plan wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Dzięki temu kształtuje się pozytywna sfera emocjonalnych osobowości i odpowiednie postawy moralne.

W dzisiejszych czasach prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Trudności w realizowaniu funkcji wychowawczej wynikają z nieporadności życiowej rodziców, która często związana jest z sytuacją materialną rodziny, czy też występowaniem nałogów. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie

rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Główne przyczyny dysfunkcji rodziny w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- brak prawidłowych wzorców;
- trudności wychowawcze z dziećmi, agresja;
- problemy w wypełnianiu ról rodzicielskich, brak umiejętności wychowawczych;
- niski autorytet rodziców;
- brak umiejętności organizowania czasu wolnego;
- niepełna rodzina;
- trudności w radzeniu sobie z problemami dnia codziennego;
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- problem uzależnienia od alkoholu;
- skłonności depresyjne;
- niski poziom wykształcenia rodziców;
- wielodzietność;
- niepełnosprawność;
- niskie dochody;
- trudne warunki mieszkaniowe.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodzin, jak alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków, często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny.

W wyniku powyższych deformacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest istotnym powodem przyznawania

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2016 problem bezradności w rodzinach zmalał o 13,51%. W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka mieszkańców w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 14. Charakterystyka mieszkańców w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin						
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Razem	37	38	39	35	32
	Rodziny niepełne	16	17	15	12	10
	Rodziny wielodzietne	21	21	18	23	22
Liczba osób w rodzinach						
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Razem	188	186	189	169	155
	Rodziny niepełne	81	80	69	48	40
	Rodziny wielodzietne	107	106	91	121	115

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również funduszem alimentacyjnym oraz świadczeniami wychowawczymi 500+. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja, w okresie dwóch ostatnich miesięcy poprzedzających złożenie wniosku, okazała się bezskuteczna.

W ramach Programu Rodzina 500+, świadczenie przysługuje na dzieci do ukończenia przez nie 18 roku życia. Na pierwsze lub jedyne dziecko rodzice otrzymują świadczenie wychowawcze po spełnieniu kryterium dochodowego, na drugie i kolejne dziecko rodzice otrzymują świadczenie niezależnie od dochodu.

Organizowane przez określone instytucje formy wsparcia na rzecz rodzin z problemami, mają na względzie istotę, jaką spełnia podstawowa rola opiekuńczo - wychowawcza rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, starają się przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy różnych podmiotów wsparcia społecznego. Dzięki temu udzielona pomoc ma charakter kompleksowy i daje jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. W działaniach tych należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych czy policji, którzy pomogą walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności opiekuńczo-

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

wychowawcze rodzin. Ważna jest również integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim poza ustawą o pomocy społecznej realizuje również zadania własne gminy i zadania zlecone gminie wynikające z innych regulacji prawnych m.in. z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych oraz wspieranie rodziny.

3.2.2. Przestępczość

Encyklopedia PWN (Państwowego Wydawnictwa Naukowego) definiuje pojęcie przestępstwa jako „zawinione zachowanie się człowieka, zabronione przez ustawę pod groźbą kary jako społecznie niebezpieczne”, natomiast kodeks karny formułuje je jako: „popelnienie czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia”.

Obydwie definicje wskazują na to, że przestępstwo pociąga za sobą określone sankcje, odciska ono także negatywne piętno na życiu jednostki, a zwłaszcza osób nieletnich. W ostatnich latach zauważalne jest rozprzestrzenianie się tego negatywnego zjawiska, co skłania instytucje do podejmowania działań profilaktycznych w celu jego ograniczenia i eliminowania.

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016 odnotowano spadek liczby przestępstw o 50%. Najbardziej powszechnym rodzajem przestępstw są natomiast kradzieże.

Tabela 15. Przestępczość na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba przestępstw, w tym:	42	31	33	10	21
- kradzież rzeczy obcej	28	16	22	5	14
- kradzież z włamaniem	11	9	6	3	5
- rozboje	1	0	2	0	1
- bójki i pobicia	2	2	1	1	1
- uszczerbek na zdrowiu	0	4	2	1	0

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.2.3. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, czy też upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskami, które często towarzyszą przemocy w rodzinie są alkoholizm oraz rozwody. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

rzadziej mężczyźni. Formy przemocy:

- fizyczna – wszelkiego rodzaju zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, bicie, kopanie itp.,
- seksualna - zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.
- ekonomiczna - celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych;
- przemoc chłodna – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię fałszywie pojmowanych „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskaLinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym dużo częściej, niż mówią o tym oficjalne statystyki. Działania pomocowe w tym zakresie opierają się na współpracy gmin i ośrodków pomocy społecznej m.in. ze specjalistycznymi ośrodkami poradnictwa i terapii. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego, ma za zadanie pomagać przeciwdziałać temu zjawisku i zwiększyć zakres proponowanej pomocy ofiarom. Będzie również oddziaływać na większą wykrywalność występowania takich sytuacji oraz świadomość i umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy wśród mieszkańców gminy. Wpłynie to na efektywniejsze możliwości i sposoby reagowania na przemoc na danym terenie.

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku odnotowano przypadki przemocy w 17 rodzinach, był to wzrost o 54,55% w stosunku do roku 2012. Problem ten dotyczył

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

łącznie 45 osób. Należy podkreślić, że liczba osób dotkniętych przemocą zmniejszyła się w porównaniu do lat 2013-2015 o 26,23%.

Tabela 16. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	11	15	15	15	17
Liczba osób	30	61	61	61	45

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Liczba ofiar przemocy domowej w 2016 roku wyniosła 48 osoby, czyli o 50% więcej niż w 2012 roku. Ofiarami przemocy domowej były w zdecydowanej większości kobiety. W analizowanym okresie wzrosła również liczba sprawców przemocy domowej, z 32 w 2012 roku do 48 w 2016 roku, był to wzrost o 50%. Liczba wszystkich interwencji domowych spadła o 30,8%. Natomiast liczna Niebieskich Kart, w porównaniu z rokiem 2012 wzrosła o 16 kart.

Tabela 17. Przemoc domowa na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	32	29	23	64	48
- kobiety	32	29	20	63	47
- mężczyźni	0	0	3	1	1
- dzieci	-	-	-	-	-
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	32	29	23	64	48
- kobiety	1	0	3	1	1
- mężczyźni	31	29	20	63	47
- dzieci	-	-	-	-	-
Liczba interwencji domowych, w tym:	224	221	210	198	155
- dotyczących przemocy w rodzinie	37	27	42	58	47
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	32	29	23	64	48

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

W ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. 2015 poz. 1390), MGOPS w Jabłonowie Pomorskim realizuje *Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2015-2018*. Dokument przyjęty został Uchwałą nr XIII/67/15 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 29 października 2015 roku. Celami *Programu* są:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

w rodzinie,

- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Dokument analizuje zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie, określa założenia, zasoby Miasta i Gminy w zakresie realizacji *Programu*, czynniki gwarantujące właściwą realizację *Programu*, zagrożenia w realizacji zadań, realizację celów, monitorowanie, sprawozdawczość oraz finansowanie *Programu*.

Pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oferuje:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brodnicy,
- Komenda Powiatowa Policji w Brodnicy,
- Prokuratura Rejonowa w Brodnicy,
- Sąd Rejonowy w Brodnicy,
- Biuro Rzecznika Praw Ofiar,
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,
- Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych.

Problem przemocy w rodzinie często nie jest ujawniany. Doświadczenie przemocy od osób bliskich wpływa na wiele psychologicznych mechanizmów, które powodują, że ofiary przemocy, usprawiedliwiają sprawców. W związku z tym, przyjęte statystyki nie oddają prawdziwych rozmiarów problemu. Zjawisko to jest nazywane często problemem tzw. czterech ścian, jest procesem długotrwałym i bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

3.2.4. Bezrobocie

Występowanie bezrobocia jest jednym z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych. Jego następstwem są poważne zaburzenia występujące w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, istnieją instytucje obsługi i wspierania bezrobotnych oraz programy skierowane do tej grupy osób.

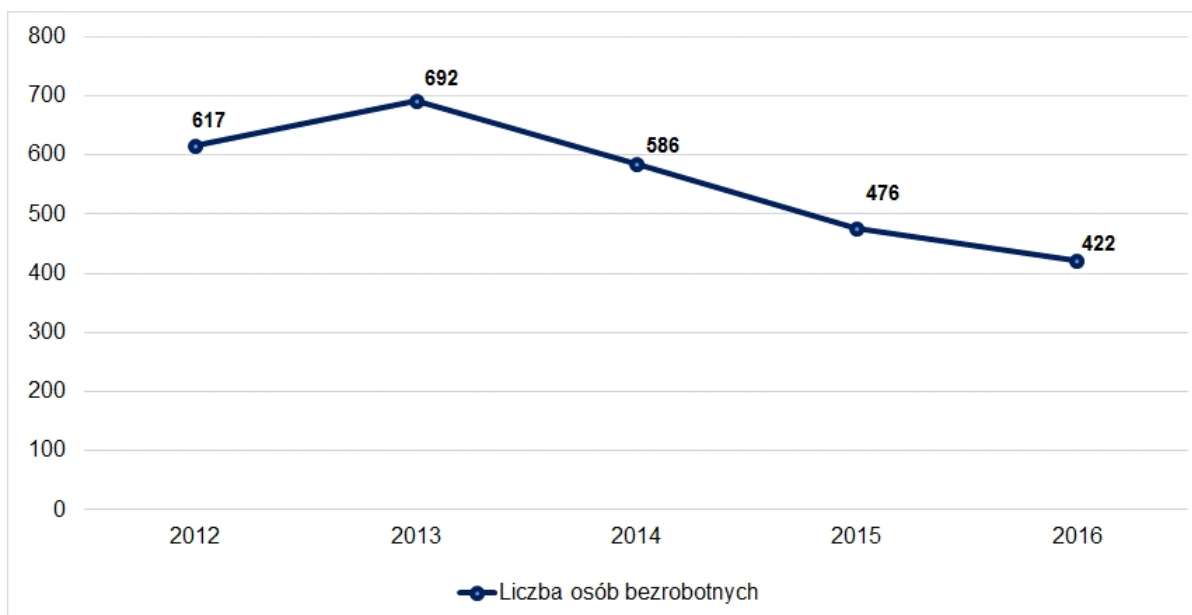
Mieszkańcy Gminy Jabłonowo Pomorskie znajdują zatrudnienie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy, w pobliskich miejscowościach oraz miastach. Oferowana na rynku pracy liczba miejsc jest niewystarczająca w stosunku do liczby osób potrzebujących pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Na terenie Gminy występuje znaczne bezrobocie strukturalne. Kierunki kształcenia w placówkach ponadgimnazjalnych nie są całkowicie adekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy – brak odpowiedniej ilości osób przygotowanych do zawodów technicznych, co powoduje w kolejnych latach trudności w znalezieniu pracy.

Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku.

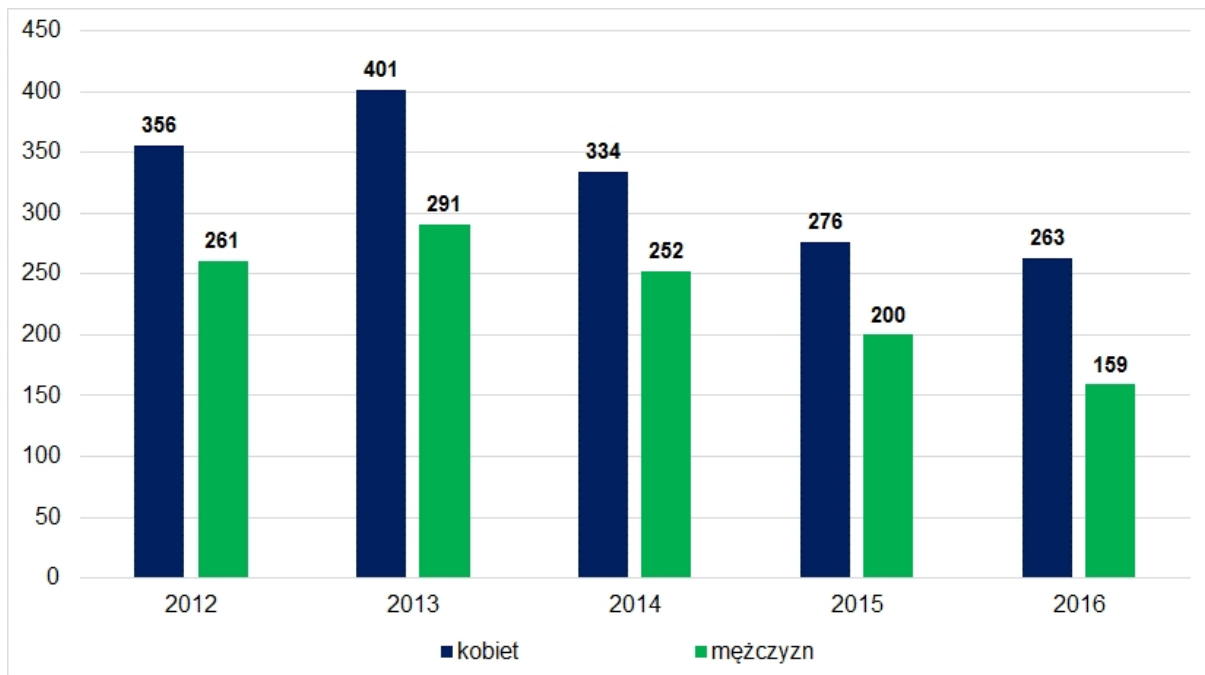
Wykres 8. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

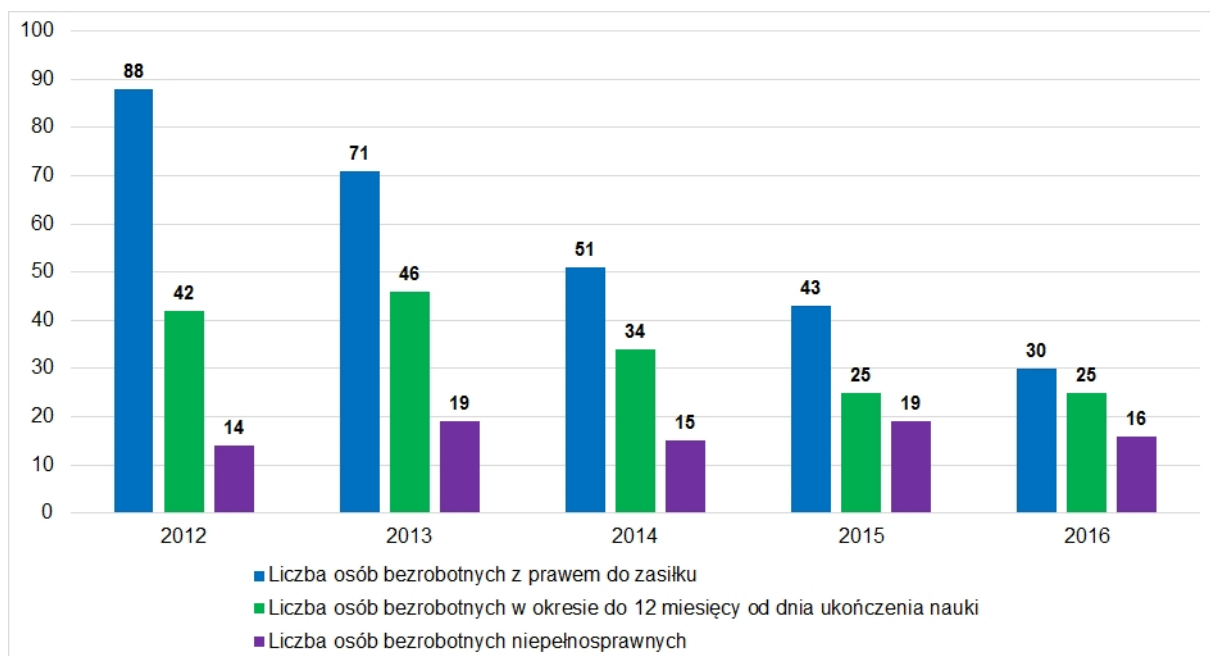
Zganie z danymi z MGOPS, w latach 2012-2016 liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się. W porównaniu do roku bazowego (2012) liczba osób bezrobotnych spadła o 31,6%. Na wykresie poniżej przedstawiona została liczba bezrobotnych zarejestrowanych według płci. W całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn.

Wykres 9. Liczba bezrobotnych wg płci na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, bezrobotnych w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły oraz bezrobotnych niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Z roku na rok zmniejsza się liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku. Na przełomie lat 2012-2016 spadła ona o 65,91%. W latach 2012-2016 nastąpił spadek liczby bezrobotnych w okresie do roku od dnia ukończenia szkoły. Natomiast można zaobserwować ogólny wzrost liczby bezrobotnych niepełnosprawnych z 14 osoby w 2012 r. do 16 osób w 2016 r., co

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

stanowi 14,29%.

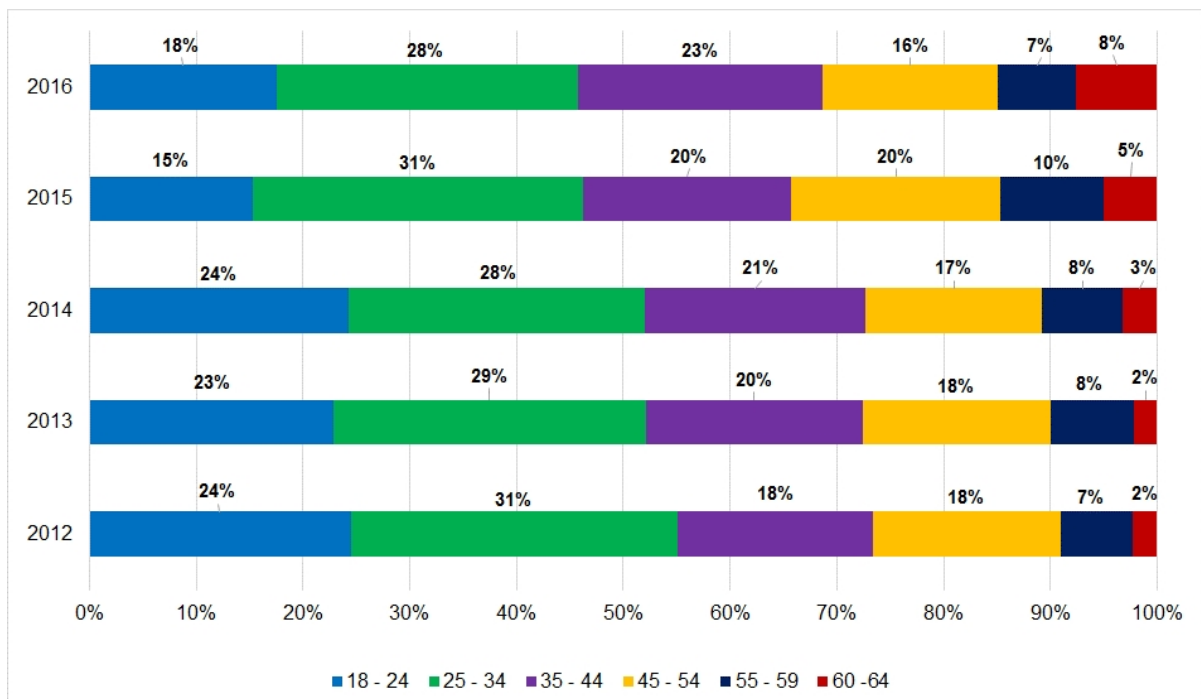
Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
do 1 miesiąca	67	68	62	40	38
1-3 miesięcy	152	166	111	93	71
3-6 miesięcy	116	124	90	66	52
6-12 miesięcy	94	122	84	62	47
12-24 miesięcy	118	105	116	74	66
powyżej 24 miesięcy	70	107	123	141	148

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Na koniec 2016 r. najwięcej osób bezrobotnych (148 osób) pozostawało bez pracy przez ponad 24 miesiące. Odnotowano również 71 osób pozostających bez pracy od 1-3 miesięcy, 66 osób pozostających bez pracy 12-24 miesiące, 52 osób pozostające bez zatrudnienia do 3 do 6 miesięcy, 47osób bez pracy od 6 do 12 miesięcy oraz 38 pozostających bez pracy do 1 miesiąca.

Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych wg wieku na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

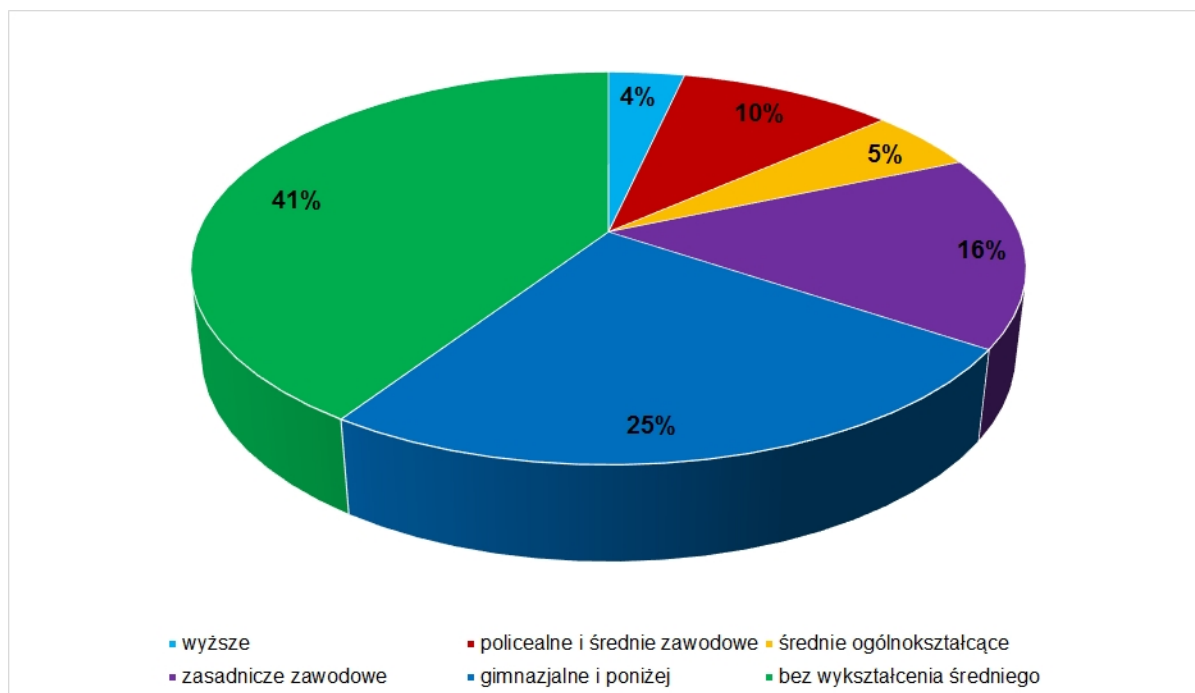
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

W 2016 r. największy problem z brakiem pracy miały osoby w wieku 25-34. Ich udział wynosił 28% wszystkich bezrobotnych. Najmniej jest zaś osób w przedziale 55-59.

Poniższy wykres przedstawia strukturę osób bezrobotnych według wykształcenia. W 2016 roku 41% osób bezrobotnych stanowiły osoby z bez wykształcenia średniego. Najmniejszy

problem ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem wyższym.

Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016 ulegała wahaniam. Ilość osób w 2016 r. w stosunku do liczby osób w roku bazowym (2012) zmalała o 20,05%. W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka liczby osób bezrobotnych w latach 2012-2016.

Tabela 19. Stan osób bezrobotnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin bezrobotnych	309	352	331	298	267
Liczba osób bezrobotnych w rodzinach	1102	1238	1157	1063	881

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Mimo spadku liczby bezrobotnych w ostatnich latach na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego nadal brak jest wystarczającej liczby miejsc pracy, a z problemem bezrobocia boryka się wielu mieszkańców. W celu ograniczenia tego zjawiska, niezbędna jest współpraca jednostki samorządu terytorialnego z instytucjami zajmującymi się problemem bezrobocia oraz organizacjami pozarządowymi. Niezbędne jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia poprzez m.in. organizowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

szkoleń, kursów zawodowych oraz różnego rodzaju projektów.

Jednym ze sposobów walki z wykluczeniem społecznym (powodowanym m.in. przez bezrobocie) jest rozwój ekonomii społecznej na danym terenie. Ekonomia społeczna to działalność gospodarcza, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne. Tworzy ją system przedsiębiorstw i organizacji oraz właściwych im uregulowań prawnych, tj. stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz inne formy organizacyjne, które angażują się w życie społeczności lokalnej. Rozwój ekonomii społecznej na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie wspiera również Samorząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie.

3.2.5. Ubóstwo

Bezrobocie często prowadzi do ubóstwa. Przez ubóstwo rozumiemy brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Ubóstwo godzi w materialne podstawy bytu rodzin, zmniejsza szanse edukacyjne dzieci, często prowadzi również do rozpadu rodziny. Zjawisko to jest niestety coraz bardziej powszechne i niebezpieczne, gdyż niemożność zaspokojenia swoich potrzeb często prowadzi do frustracji oraz patologii.

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Ubóstwo stanowi w Gminie Jabłonowo Pomorskie jedną z ważniejszych przyczyn przyznawania pomocy. W poniższej tabeli scharakteryzowana została liczba osób dotkniętych tą trudną sytuacją życiową.

Tabela 20. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	443	484	457	379	350
Liczba osób	1458	1631	1484	1224	1070

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Wg danych zawartych w powyższej tabeli liczba rodzin, które dotknięte są problemem ubóstwa uległa zmniejszeniu. W lata 2012-2016 uległa spadkowi o 20,99%. W 2016 roku problem ubóstwa dotyczył 1070 osób w 350 rodzinach.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Burmistrz Miasta i Gminy w Jabłonowie Pomorskim dysponuje 12 lokalami socjalnymi, które otrzymują osoby spełniające kryteria ustalone w uchwale Rady Gminy i Miasta Jabłonowa Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2002 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy i Miasta Jabłonowo Pomorskie. Wszystkie lokale posiadają najemców, z którymi zawarte są umowy najmu na okres 1 roku. Po upływie tego terminu najemnicy ponownie muszą wystąpić z wnioskiem określając swoje dochody i sytuację życiową. Burmistrz Miasta i Gminy w Jabłonowie Pomorskim najczęściej wyraża zgodę na przedłużenie umowy najmu o kolejny rok. Na terenie Gminy głównym powodem zakwalifikowania przez Społeczną Komisję Mieszkaniową do rejestru osób oczekujących na lokal socjalny jest dochód niższy niż 50% najniższej emerytury lub przy jednoosobowych gospodarstwach o dochodzie 75% najniższej emerytury oraz warunki zamieszkania. Jednocześnie w pierwszej kolejności Burmistrz przyznaje mieszkania osobom z wyrokiem eksmisji do lokalu socjalnego z powództwa osób fizycznych.

Zapotrzebowanie jest zgłaszane na większą ilość lokali, niż te którymi dysponuje Gmina. Burmistrz w chwili obecnej nie planuje budowy nowych lokali socjalnych, gdyż obecne wymogi prawa budowlanego wymuszają budowę lokali o takim standardzie, jakiego nie posiadają mieszkania należące do gminnego zasobu.

Średnio w roku umieszczonych jest w rejestrze około 20 rodzin, które Komisja zakwalifikowała do otrzymania lokalu socjalnego. Natomiast w ciągu roku lokal socjalny otrzymują średnio 3 rodziny, pozostałe wnioski po odnowieniu są ponownie weryfikowane przez Społeczną Komisję Mieszkaniową na następny rok. Część osób z rejestru ma proponowane lokale komunalne, gdyż z otrzymywanych świadczeń są w stanie opłacić czynsz, pomimo że nie posiadają dochodu.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez jednostkę nacisk zażywania określonych środków (naturalnych bądź sztucznych), które mogą wywoływać skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień:

- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna, brak odporności na stres, choroby somatyczne i psychiczne, nerwice, uszkodzenia mózgu, podatność na uzależnienia, zaburzenia w funkcjonowaniu układu nerwowego;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

- psychospołeczne - zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno - wychowawczego, czego przyczyną jest brak lub niedostateczne zaspokojenie określonych potrzeb jednostki, różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co może być przyczyną wycofania się jednostki w świat iluzji - w ten sposób jednostka chce uciec przed sytuacją życiową, która jest dla niej stresująca, bolesna i której nie akceptuje;
- kulturowe - określona moda, potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązującym i społecznie akceptowanym systemom norm i wartości, chęć zaspokojenia określonych potrzeb, brak celów i perspektyw.

Alkoholizm

Alkoholizm jest przewlekłym zaburzeniem polegającym na spożywaniu nadmiernej ilości alkoholu. Jest to poważny problemem społeczny, który doprowadza ludzi do wyniszczenia zdrowotnego i psychicznego. Nałóg ten dotyczy nie tylko bezpośrednio osoby spożywającej alkohol, ale w dużej mierze wpływa na osoby znajdujące się w jego otoczeniu. Wpływa to na wzrost przestępczości i przemocy w rodzinie, ale prowadzi również do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większej grupy ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Alkoholizm jest zjawiskiem występującym w kręgu patologii społecznej.

Przeciwdziałanie i eliminacja tego zjawiska opiera się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach. Jest to niezwykle trudny i skomplikowany proces, którego warunkiem są chęci osoby, której problem dotyczy. Warunkiem wyzdrowienia takich osób jest przede wszystkim abstynencja. Wspomagana jest ona m.in. przez organizowanie specjalnych terapii uzależnień, czy udział w spotkaniach Anonimowych Alkoholików.

W poniższych tabelach przedstawiona została charakterystyka liczby mieszkańców, których dotyczy problem uzależnienia od alkoholu.

Tabela 21. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	11	11	11	11	11
Liczba osób	21	21	21	21	21

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Tabela 22. Dane dotyczące uzależnienia alkoholowego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba udzielonych porad prawnych	---	---	---	---	---
Liczba udzielonych porad psychologicznych	---	---	---	265	174
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	52	58	41	36	47
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	17	21	25	17	23
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	11	9	13	10	14
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	2	2	0	1	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	91	103	74	85	80
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	ok. 200	ok. 250	ok. 200	280	181

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Wg powyższych danych, liczba osób mająca bezpośrednią styczność z problemem alkoholizmu pozostaje na niezmiennym poziomie. W 2016 roku 80 osób korzystało z różnych form terapii w tym zakresie. Od 2015 r. widać zainteresowanie poradami psychologicznymi wśród osób mających styczność z problemem alkoholu.

Pomoc w sprawach uzależnień udzielana jest przez:

- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, sprawców przemocy w rodzinie i członków ich rodzin w Jabłonowie Pomorskim (ul. Główna 22, Jabłonowo Pomorskie);
- Miejsko-Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Ośrodek Terapii i Rozwoju Osobistego – Edyta Jakubowska-Rzeńska Poradnia Leczenia Uzależnień (ul. Wyspiańskiego 4a, Brodnica).

Źródło: <http://www.so.torun.pl/>; <http://uzl.kuj-pom.info/>; <http://smazyno.pl/kujawsko-pomorskie/>

W dniu 15 grudnia 2016 roku Rada Miejska w Jabłonowie Pomorskim Uchwałą nr XXVII/148/16 przyjęła *Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie*. Jest to program, który określa sposoby realizacji zadań własnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie. Głównymi celami programu są:

- zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów uzależnień,
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień,
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Narkomania

Kolejnym bardzo poważnym problemem społeczeństwa, który obejmuje różne grupy społeczne i wiekowe, jest zagrożenie związane z narkomanią. Zjawisko to polega na

stosowaniu środków odurzających i utracie nad tym kontroli. Narkomania jest więc stanem uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Systematyczne odurzanie się narkotykami staje się coraz bardziej zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Osoby zażywające narkotyki, często widzą w środkach odurzających metodę rozwiązywania problemów i ucieczkę od wyzwań współczesnego świata. Wpływa to na występowanie dysfunkcji społecznych, powodujących zanikanie więzi oraz systemów wartości, a nawet całkowitą degradację jednostek.

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie nie odnotowano, jak dotąd, przypadków narkomanii. Jednakże nie można wykluczyć, że problem ten nie występuje.

Źródło: Informacje z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Inne uzależnienia

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez Internet. Dopalmace mają działanie psychoaktywne, wywołują w organizmie określony stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Są to substancje zażywane w celu wywołania odpowiadającego efektu, takiego jak po zażyciu narkotyków. Osoba zażywająca nie dostrzega negatywnych konsekwencji wynikających z ich brania. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączka, niewydolność nerek, wątroby. Do leczenia uzależnienia niezbędne jest przejście programu terapeutycznego i abstynencja. Bardzo ważnym elementem jest również uczestnictwo w tzw. grupach wsparcia;
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży i jest wynikiem ciągłej potrzeby używania komputera i grania w gry komputerowe. Powoduje to, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji i zaczynają w ich życiu występować problemy społeczne, psychologiczne i somatyczne. Do negatywnych skutków tego zjawiska zalicza się

m.in.: stopniowy zanik więzi rodzinnych, utrudniony rozwój intelektualny, osłabiona siła woli, osobowości i wrażliwości moralnej oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych;

- **uzależnienie od hazardu**, polega na częstym, nadmiernym i powtarzającym się uprawianiu gier hazardowych. Jest to związane z silną i nieustanną potrzebą przeżywania silnego napięcia. Zjawisko to zaczyna kontrolować życie chorego i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokajania własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

3.2.7. Bezdomność

Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkaniowym - w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkaniowym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Bezdomność wyklucza osoby z właściwego funkcjonowania w życiu społecznym oraz związana jest z występowaniem różnego rodzaju patologii. Jeśli jest to proces długotrwały, zjawisko to skutkuje zerwaniem więzi społecznych i utratą tożsamości. Do zadań własnych gminy należy udzielanie pomocy bezdomnym. Może ona przybrać formę przydzielania schronienia, posiłku, ubrania czy zasiłku celowego na leczenie.

W Gminie Jabłonowo Pomorskie problem bezdomności występuje, jednak nie jest on znaczny. W 2016 r. nie odnotowano osób bezdomnych. W poprzednich latach wśród osób bezdomnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego przeważali mężczyźni. Pośród osób bezdomnych w latach 2014-2015 była jedna osoba niepełnosprawna. Poniżej przedstawione zostały dane liczbowe na temat tego zjawiska.

Tabela 23. Liczba osób dotkniętych problemem bezdomności na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób bezdomnych, w tym:	2	2	3	3	0
kobiety	0	0	0	0	0

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

mężczyźni	2	2	3	3	0
w tym: niepełnosprawni	0	0	1	1	0

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

3.2.8. Problemy osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Osoby z dysfunkcjami zdrowotnymi, często mają ograniczony udział w życiu społecznym i nie funkcjonują w nim prawidłowo.

Dyskryminacja ludzi niepełnosprawnych pojawia się w wielu sferach życia społecznego. Osoby takie na co dzień napotykać na swej drodze różnego rodzaju bariery, takie jak m.in. bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji oraz izolacja społeczna.

Osoby niepełnosprawne funkcjonują inaczej i potrzebują pomocy ze strony społeczeństwa. Niezbędna jest zmiana stereotypowych postaw społeczeństwa, dzięki możliwości bezpośredniego kontaktu z osobami niepełnosprawnymi (np. w pracy), który będzie dawał większe szanse na zniwelowanie tego problemu społecznego.

Niepełnosprawność stanowi istotny problem również na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie. W 2016 roku na obszarze Gminy zamieszkiwało 129 osób niepełnosprawnych, z czego 60,47% stanowili mężczyźni. W poniższej tabeli przedstawiona została liczba osób niepełnosprawnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 24. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób niepełnosprawnych	114	118	125	132	129
Kobiety	42	43	47	55	51
Mężczyźni	72	75	78	77	78

Źródło: Dane z MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie istnieją budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak nadal potrzebne są działania i inwestycyjne mające na celu zniesienie barier architektonicznych.

3.2.9. Problemy osób starszych

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie ruchowe i samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym przez właściwe instytucje i programy jest jednym z wyzwań, z którym musi zmierzyć się każda z jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 25. Mieszkańcy Gminy Jabłonowo Pomorskie powyżej 60 roku życia (stan na 31.12.2016 r.)

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	604	294	310
65-69 lat	468	203	265
70-74 lata	272	106	166
75-79 lat	232	92	140
80-84 lata	167	55	112
85 i więcej	168	46	122
Razem	1 911	796	1 115

Źródło: Dane GUS

W 2016 roku na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie znajdowało się 1 911 osób powyżej 60 roku życia. Wśród nich przeważały kobiety, które stanowiły 58,35% osób starszych.

Wykluczenie cyfrowe

Pojęcie wykluczenia cyfrowego odnosi się do różnic pomiędzy osobami, które mają regularny dostęp do technologii cyfrowych i informacyjnych i potrafią efektywnie z niego korzystać, a tymi, którzy tego dostępu nie posiadają (lub nie potrafią z niego skorzystać). Problem wykluczenia cyfrowego może mieć dwa źródła:

- brak możliwości korzystania z odpowiedniego sprzętu i oprogramowania (tzw. bariery twarde);

- brak wiedzy i umiejętności (tzw. bariery miękkie).

Należy zaznaczyć, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej korzystają z Internetu. Wzrost liczby osób starszych (starzenie się społeczeństwa) powoduje nasilenie się zjawiska wykluczenia cyfrowego, spowodowanego barierami psychologicznymi – brakiem wiedzy i umiejętności. Kluczowe znaczenie dla wykluczenia cyfrowego, uwarunkowanego powodami miękkimi mają także: brak potrzeby, motywacji i kompetencji. Szczególnie dużą skalę tego zjawiska obserwuje się w niektórych grupach społeczno – ekonomicznych: emeryci, rolnicy, renciści, gdzie odsetek użytkowników Internetu jest bardzo niski.

W nawiązaniu do wyżej przedstawionych problemów, kluczowe jest stymulowanie potrzeb, wzbudzanie motywacji i rozwijanie kompetencji korzystania z Internetu. Ponadto, należy komunikować korzyści związane z korzystaniem z Internetu i pokazywać konkretne zastosowania w kontekście sytuacji dobrze znanych osobom niekorzystającym.

Przy formułowaniu zadań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, należy zwrócić szczególną uwagę na określone grupy: osoby starsze, nieaktywne zawodowo, mniej zamożne, gorzej wykształcone – do tych grup powinny trafiać działania związane z cyfrowym włączeniem. Duże znaczenie dla e-integracji ma także zwiększenie dostępności serwisów internetowych oraz programy szkoleniowe.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego realizowany jest projekt pn. "Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego". Gmina Jabłonowo Pomorskie brała udział w jego I oraz II edycji. Głównym celem projektu jest likwidowanie wykluczenia cyfrowego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu, technologii informacyjnych i wiedzy.

W edycji I projekt przewidywał przekazanie Beneficjentom ostatecznym wsparcia w postaci:

- sprzętu komputerowego dla grupy 1500 osób wraz z zainstalowanym oprogramowaniem;
- specjalistycznych urządzeń peryferyjnych dla 307 osób niepełnosprawnych, w tym 300 niedowidzących i niewidomych (i instalacji specjalistycznego oprogramowania dla potrzeb osób niedowidzących i niewidomych);
- organizacji i przeprowadzenia szkoleń dla 2000 osób (Beneficjentów Ostatecznych) z zakresu obsługi komputera, Internetu i urządzeń specjalistycznych;
- świadczenia przez okres 24 miesięcy usługi dostępu do sieci Internet dla 2000

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

abonentów (Beneficjentów Ostatecznych);

- świadczenia usług ubezpieczenia i gwarancji sprzętu oraz świadczenia usług serwisu i helpdesku przez okres 24 miesięcy.

Źródło: <http://www.wejdzwsiec.pl/>

W II edycji wsparcie przewidziane w Projekcie było udzielone na okres 24 miesięcy i zrealizowane w formach:

- szkolenia podstawowego z praktycznego wykorzystania Internetu i technologii informacyjnych, udział beneficjentów w szkoleniu był obowiązkowy;
- użyczenia zestawu komputerowego z oprogramowaniem, ubezpieczeniem, usługą serwisową oraz gwarancją;
- dostosowania w postaci specjalistycznego sprzętu oraz oprogramowania dla potrzeb osób niepełnosprawnych;
- zapewnienia dostępu do Internetu w okresie 24 miesięcy w miejscu zamieszkania Wnioskodawcy;
- zapewnienia 5-cio letniego okresu trwałości projektu tj. udostępnianiu wsparcia do dnia 31 grudnia 2020 roku.

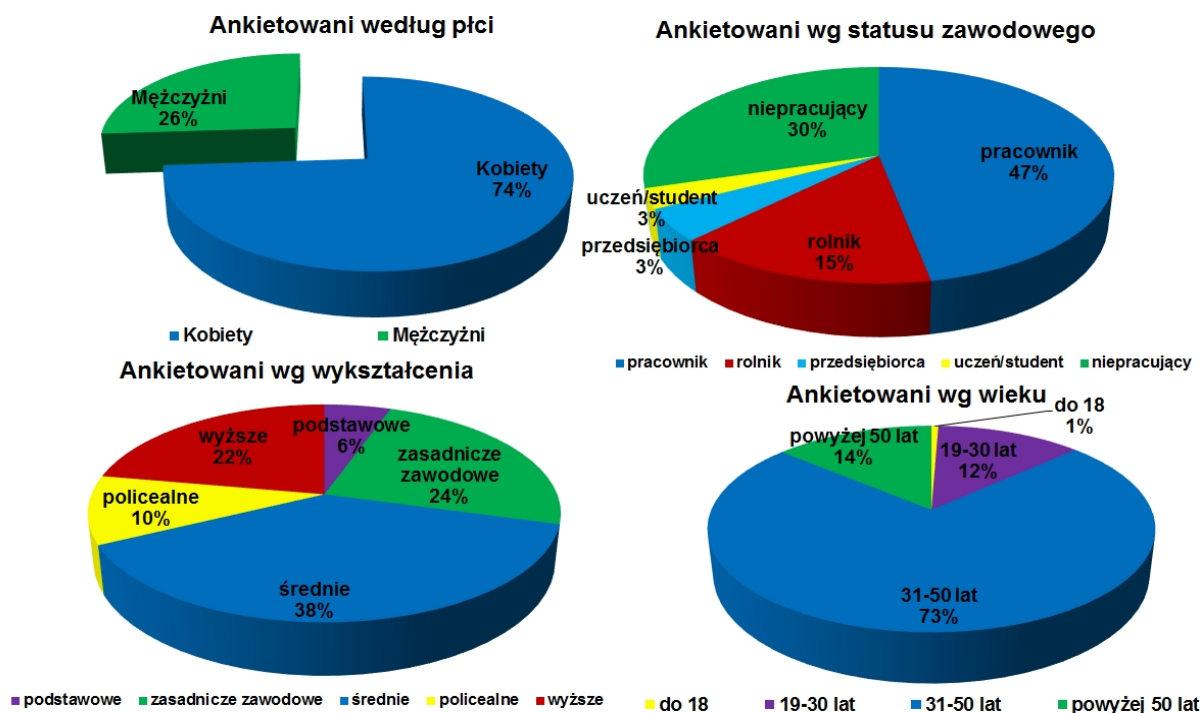
Źródło: <http://2007-2013.mojregion.eu/mapa-dotacji.html>

3.3. Wyniki badania ankietowego

W ramach opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021*, wśród mieszkańców Gminy przeprowadzono ankietyzację w celu zdiagnozowania problemów społecznych.

Ankieta składała się z 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego, dotyczących sfery społecznej, w których poproszono ankietowanych o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: ubóstwa, niepełnosprawności, dostępu do służby zdrowia, osób starszych, uzależnień oraz bezpieczeństwa.

W ankiecie udział wzięło 167 osób z terenu Gminy Jabłonowo Pomorskie. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – to wszystkie zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** – to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania Gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla Gminy Jabłonowo Pomorskie, w której zaprezentowane są mocne, słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; • pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; • spadek liczby rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa; • zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego; • działalność organizacji pozarządowych, opracowany Program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi; • spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy; • odnotowany spadek przestępczości na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, sprawców przemocy w rodzinie i członków ich rodzin • funkcjonowanie Miejsko Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jabłonowie Pomorskim • zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; • tendencja spadkowa w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej powodująca zahamowanie niekorzystnego zjawiska „przyzwyczajania się do pomocy” • lokalizacja na terenie gminy posterunku policji i OSP • wzrost liczby przedsiębiorstw; 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne zjawiska demograficzne – wyludnianie się Gminy, starzejące się społeczeństwo, wysoki odsetek ludzi starszych; • niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • wysoki odsetek osób bezrobotnych w wieku 25-34 lata; • wzrost liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie; • występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; • niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych; • duży odsetek kobiet w wieku produkcyjnym pozostających bez pracy • niezadawalający poziom szkolnictwa ponadgimnazjalnego i podstawowego negatywnie wpływający na poziom wykształcenia mieszkańców gminy • niedoinwestowanie szkół i przedszkoli utrudniający uzyskanie wysokiego poziomu nauczania • niewystarczający zakres usług w zakresie ochrony zdrowia, w tym szczególnie usług specjalistycznej ochrony zdrowia
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności; • malejący przyrost naturalny;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców;	<ul style="list-style-type: none">• starzenie się społeczeństwa;• konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji;• rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych;• bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.
<ul style="list-style-type: none">• efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań;	

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Jabłonowo Pomorskie dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. W związku z tym, w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2017-2021.

4.1. Prognoza demograficzna

Prognoza przyrostu naturalnego

Na podstawie *Prognozy dla powiatu brodnickiego na lata 2014-2050* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2017-2021 na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie liczba urodzeń żywych przyjmie trend malejący, a liczba zgonów – trend rosnący. Oznacza to, że w analizowanych latach nastąpi spadek urodzeń na tym terenie (od roku 2017 – 98 osób do roku 2027 – 96 osób). Przyrost naturalny (różnica między urodzeniami a zgonami) na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie będzie kształtować się na dodatnim malejącym poziomie.

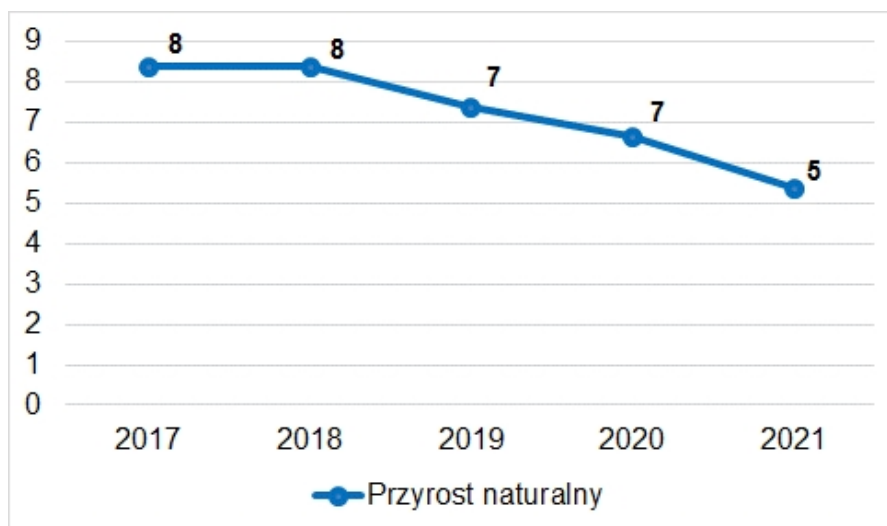
Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2017	98	89	8
2018	98	90	8
2019	98	90	7
2020	97	90	7
2021	96	91	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 13. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne

Prognoza salda migracji

Saldo migracji to różnica między osobami, które w danym roku osiedliły się na terenie Gminy, a osobami, które wyprowadziły się z jej terenu.

Zgodnie z prognozą do 2021 roku, saldo migracji na pobyt stały w Gminie Jabłonowo Pomorskie przyjmie trend malejący. Szczegółowa prognoza salda migracji dla przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego na lata 2017-2021 została przedstawiona w poniższej tabeli.

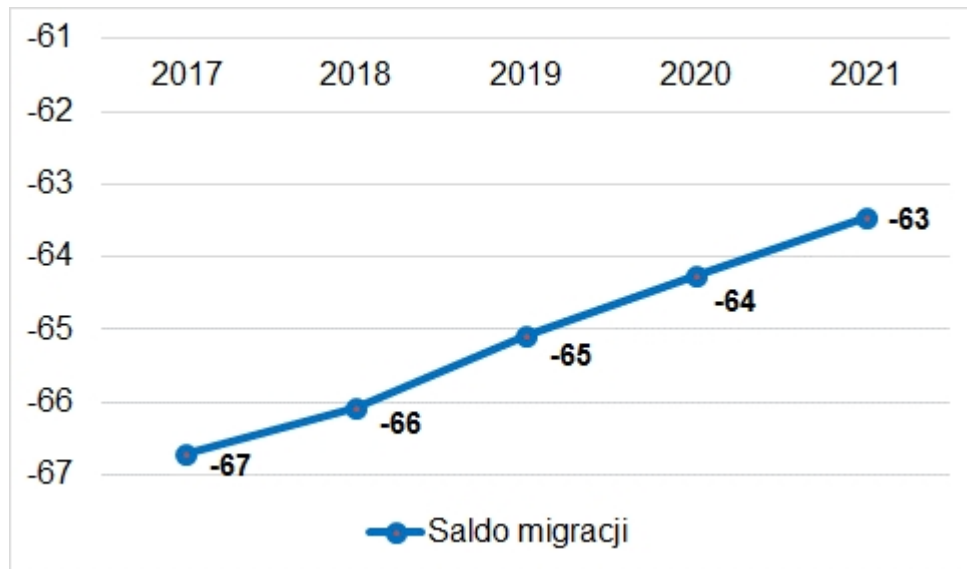
Tabela 28. Prognoza salda migracji w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2017	76	143	-67
2018	75	141	-66
2019	74	140	-65
2020	73	138	-64
2021	72	136	-63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 14. Prognoza salda migracji w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne

Prognoza ludności

Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2017 - 2021. Prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach.

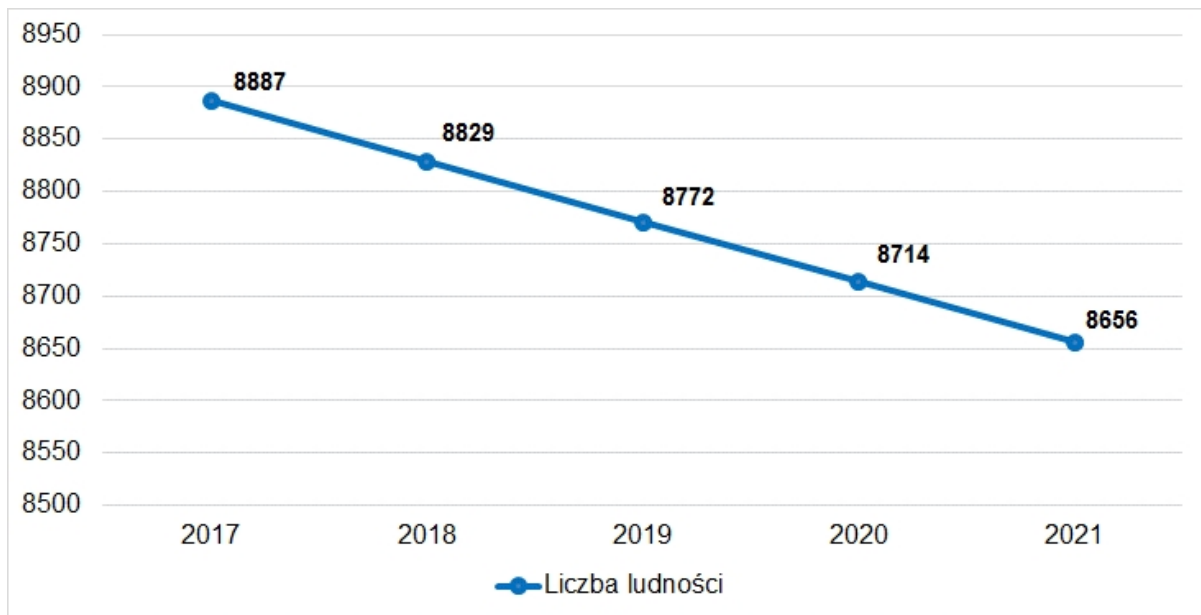
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 29. Prognoza liczby ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 r.

Lata	Saldo migracji	Przyrost naturalny	Liczba ludności
2017	-67	8	8887
2018	-66	8	8829
2019	-65	7	8772
2020	-64	7	8714
2021	-63	5	8656

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Wykres 15. Prognoza liczby ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku

Wyszczególnienie	Prognoza ludności wg wieku				
	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	8887	8829	8772	8714	8656
0-4 lata	462	457	451	446	440
5-9 lat	538	516	491	474	456
10-14 lat	493	508	527	537	538
15-19 lat	494	484	472	462	464
20-24 lata	594	566	536	515	493
25-29 lat	686	663	647	621	591
30-34 lata	738	712	687	668	658
35-39 lat	702	722	724	727	723
40-44 lata	652	651	666	668	667
45-49 lat	544	565	578	592	610
50-54 lata	539	523	511	511	508
55-59 lat	600	575	551	538	524
60-64 lata	576	585	587	579	564
65-69 lat	479	485	498	499	513
70-74 lata	270	305	344	383	400
75-79 lat	201	191	182	179	196
80-84 lata	171	169	164	158	151
Powyżej 85	148	153	155	157	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Tabela 31. Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku

Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku					
Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1494	1480	1469	1457	1434
Ludność w wieku produkcyjnym	5549	5462	5372	5302	5238
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1844	1888	1931	1955	1983

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

Prognoza wykształcenia mieszkańców

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia. Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy oraz zmniejszenie zasięgu występujących na jej terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 32. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, – realizacja projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia, – prowadzenie kampanii informacyjnych promujących odpowiedzialne rodzicielstwo, – poprawa dostępności do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, – zwiększenie dostępu do udziału w zajęciach świetlic środowiskowych dla dzieci z terenu całego miasta,
Niepożądane zjawiska społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości,
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych i rozwoju ekonomii społecznej, – poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków życia mieszkańców Gminy i spadek liczby rodzin ubogich, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenie dostępu do rynku pracy, – rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej i kontraktów socjalnych,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, – rozwój specjalistycznego poradnictwa, – zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień,
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezdomnych, – spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

	<ul style="list-style-type: none">ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji,– wzrost liczby mieszkań socjalnych,
Problemy osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none">– powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych,– podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych,– pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe,– zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością,– zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none">– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych,– wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku,– powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej,– wzrost liczby osób zatrudnionych przez MGOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi,– rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju Gminy Jabłonowo Pomorskie w sferze rozwiązywania problemów społecznych**, która brzmi następująco:

„Gmina Jabłonowo Pomorskie – gmina zapewniająca zintegrowany system wsparcia społecznego, Wspierająca osoby wykluczone społecznie i tworząca optymalne warunki dla funkcjonowania mieszkańców”

Tak sformułowana wizja rozwoju Gminy Jabłonowo Pomorskie w sferze rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowana jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MGOPS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **9 problemowych obszarów priorytetowych**:

- I. **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.**
- II. **Przemoc w rodzinie.**
- III. **Przestępczość.**
- IV. **Bezrobocie.**
- V. **Ubóstwo.**
- VI. **Uzależnienia.**
- VII. **Bezdomność.**
- VIII. **Problemy osób z niepełnosprawnościami.**
- IX. **Problemy osób starszych.**

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 33. Cele strategiczne Gminy Jabłonowo Pomorskie

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
I.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	<u>Cel strategiczny 1.</u> Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.
II.	Przemoc w rodzinie	<u>Cel strategiczny 2.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
III.	Przestępczość	<u>Cel strategiczny 3.</u> Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej w kierunku profilaktyki przestępczości.
IV.	Bezrobocie	<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
V.	Ubóstwo	<u>Cel strategiczny 5.</u> Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa.
VI.	Uzależnienia	<u>Cel strategiczny 6.</u> Wspieranie osób uzależnionych.
VII.	Bezdomność	<u>Cel strategiczny 7.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.
VIII.	Problemy osób z niepełnosprawnościami	<u>Cel strategiczny 8.</u> Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.
IX.	Problemy osób starszych	<u>Cel strategiczny 9.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 34. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie. 2. Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przewyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych. 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. 2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.
Cel strategiczny 3. Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej w kierunku profilaktyki przestępczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współorganizowanie szerokiego zakresu działań informacyjnych i prewencyjnych, mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców gminy.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych. 2. Wspieranie i rozwój ekonomii społecznej.
Cel strategiczny 5. Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym. 2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.
Cel strategiczny 6. Wspieranie osób uzależnionych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. 2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. 3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. 2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.
Cel strategiczny 8. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej. 2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.
Cel strategiczny 9. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom. 2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest zadaniem własnym Gminy. We wprowadzeniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej, natomiast Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim będzie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji i podmiotów, działających na terenie Gminy:

- Samorząd Miasta i Gminy Jabłonowo-Pomorskie;
- Miejsko-Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Komendy Powiatowej Policji;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- szkół i placówek oświatowo-wychowawczych;
- placówek kulturalnych i sportowych;
- organizacji pozarządowych.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy.

Jednym z programów i narzędzi służącym do wdrażania Strategii jest *Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie*

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach – począwszy od samodzielnej realizacji działania przez MGOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji Strategii.

Rekomenduje się uchwalenie *Programu Wspierania Rodziny* - w ramach zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie*” obejmują lata 2017-2021, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu

następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki z funduszu krajowego (PFRON),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym:

1. w obszarze ludności:
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
2. w obszarze pomocy społecznej:
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy;
3. w obszarze rynku pracy:
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych;
4. w obszarze edukacji:
 - liczba dzieci w szkołach i przedszkolach;
 - liczba ludności z podziałem na wykształcenie;
 - liczba programów i projektów przyjętych do realizacji;
 - ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z:

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Miasta i Gminy w Jabłonowie Pomorskim,
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- placówek oświatowych z terenu Gminy,
- Komendy Powiatowej Policji,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się liczba świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy z jakości życia na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 35. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Partnerzy	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.</p>	1. Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie	MGOPS	Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej; – liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne; – liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną; – liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego; – liczba dzieci korzystająca z rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”; – liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym;
	2. Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przewyciężeniu trudności opiekuńczo - wychowawczych	MGOPS	Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina poniosła koszty; – liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny; – liczba i rodzaj zorganizowanych wyjazdów/zajęć dla dzieci i młodzieży w celu zagospodarowania wolnego czasu; – liczba rodzin pobierających świadczenie w ramach Programu Rodzina 500+; – liczba asystentów rodziny; – liczba diagnoz dotyczących analizy rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej;
	3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin	MGOPS	Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie Powiatowa Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób korzystająca ze szkoleń i warsztatów podnoszących umiejętności wychowawcze; – liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa; – liczba rodzin, które odbyły terapię; – liczba zrealizowanych programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży; – liczba zrealizowanych projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

				– liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych promujących odpowiedzialne rodzicielstwo;
Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia.	MGOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, Kuratorzy, Szkoły, Sądy, KRPA, Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – liczba powołanych grup roboczych; – liczba rodzin objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba przygotowanych materiałów profilaktycznych; – liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – liczba wizyt monitorujących środowiska zagrożonych przemocą; – liczba odebranych dzieci w trybie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
	2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	MGOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, Kuratorzy, Szkoły, Sądy, KRPA, Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba podmiotów uczestnicząca we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach; – liczba zorganizowanych konferencji i szkoleń;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

<p>Cel strategiczny 3. Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej w kierunku profilaktyki przestępczości.</p>	<p>1. Współorganizowanie szerokiego zakresu działań informacyjnych i prewencyjnych, mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców gminy.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>Powiatowa Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych; - liczba podmiotów zaangażowanych do realizacji zadania;
<p>Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.</p>	<p>1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>PUP</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych; - liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych; - liczba zawartych kontraktów socjalnych; - liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia; - liczba osób uczestniczących w projektach w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej;
	<p>2. Wspieranie i rozwój ekonomii społecznej.</p>	<p>MGOPS, Samorząd Miasta i Gminy Jabłonowo-Pomorskie</p>	<p>PUP</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych szkoleń i kursów; - liczba osób, które podjęły pracę po zakończeniu realizacji projektów/szkoleń/kursów; - liczba funkcjonujących spółdzielni socjalnych na terenie gminy; - liczba wspartych spółdzielni socjalnych poprzez zlecenie realizacji zadań;
<p>Cel strategiczny 5. Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa.</p>	<p>1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydawanych posiłków; - liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa; - liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa; - liczba bezrobotnych, która otrzymała zasiłek okresowy / celowy;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

	2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.	MGOPS	Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim; – liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa;
Cel strategiczny 6. Wspieranie osób uzależnionych.	1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień.	MGOPS	Komenda Policji, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, sprawców przemocy w rodzinie i członków ich rodzin w Jabłonowie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień; – liczba zrealizowanych programów pomocy dla dzieci i młodzieży uzależnionych od gier komputerowych i Internetu; – liczba programów i artykułów w mediach lokalnych w zakresie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych;
	2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.	MGOPS	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna; Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, sprawców przemocy w rodzinie i członków ich rodzin w Jabłonowie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych;
	3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.	MGOPS	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wspartych instytucji, stowarzyszeń prowadzących działania na rzecz osób uzależnionych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

			Brodnicy; Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, sprawców przemocy w rodzinie i członków ich rodzin w Jabłonowie Pomorskim	
<p>Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.</p>	1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.	MGOPS	Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności; – liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne; – liczba osób objętych pomocą doraźną lub okresową w postaci jednego gorącego posiłku dziennie; – liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska; – liczba osób bezdomnych umieszczonych w noclegowniach i ogrzewalniach; – liczba umów zawarta ze schroniskami dla osób bezdomnych na świadczenie pomocy w formie schronienia;
	2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności.	MGOPS	Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, którym udzielono schronienia (skierowanie do schroniska); – liczba mieszkań socjalnych; – liczba zamian mieszkań zadłużonych na mieszkania o niższym standardzie i niższych opłatach czynszowych; – liczba osób zagrożonych bezdomnością wykonujących prace społecznie użyteczne; – liczba osób otrzymująca dodatki mieszkaniowe
<p>Cel strategiczny 8. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w</p>	1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	MGOPS	PUP, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych; – współorganizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

<p>środowisku społecznym i zawodowym.</p>	<p>2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>PUP, organizacje pozarządowe, PCPR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne; - liczba osób zatrudnionych przez MGOPS; sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi; - liczba rodzin pobierająca zasiłek dla opiekunów; - liczba rodzin/osób sprawująca opiekę nad chorym członkiem rodziny, będącym osobą niepełnosprawną (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy); - liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej; - liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym przyznano pomoc usługową; - liczba osób niepełnosprawnych umieszczonych w DPS; - liczba osób objętych usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; - liczba podmiotów/instytucji w których nie ma barier architektonicznych; - liczba nowych jednostek/instytucji która zlikwidowała bariery architektoniczne; - liczba asystentów osób niepełnosprawnych; - liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły pracę;
<p>Cel strategiczny 9. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<p>1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>organizacje pozarządowe; samorządy lokalne; Urząd Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zatrudnionych przez MGOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi; - liczba osób starszych objęta pomocą MGOPS; - liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi; - liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych;
	<p>2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.</p>	<p>MGOPS</p>	<p>Centrum Kultury i Sportu w Jabłonowie Pomorskim Samorządy mieszkańców sołtysi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób działająca w organizacjach i stowarzyszeniach na rzecz osób starszych; - liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych w kierunku zwiększenia aktywności osób starszych; - liczba spotkań, wyjazdów integracyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel

Tabela 1. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	8
Tabela 2. Wykaz ilościowy mieszkańców Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na dzień 21.06.2017 r.)	8
Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku	11
Tabela 4. Liczba osób w Gminie Jabłonowo Pomorskie w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2012-2016	13
Tabela 5. Przyrost naturalny w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	14
Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej wg sektorów na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	14
Tabela 7. Struktura działalności gospodarczej wg sekcji na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012 - 2016 roku	15
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2015	18
Tabela 9. Wyposażenie mieszkań na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w instalację techniczno-sanitarne	19
Tabela 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie	23
Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji (w%) brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	24
Tabela 12. Charakterystyka pomocy społecznej przyznanej przez MGOPS mieszkańcom Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku	30
Tabela 13. Dane o osobach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2014-2016	31
Tabela 14. Charakterystyka mieszkańców w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	35
Tabela 15. Przestępczość na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	36
Tabela 16. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	38
Tabela 17. Przemoc domowa na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	38
Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie	42
Tabela 19. Stan osób bezrobotnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	43
Tabela 20. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	44
Tabela 21. Liczba rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	46
Tabela 22. Dane dotyczące uzależnienia alkoholowego	46
Tabela 23. Liczba osób dotkniętych problemem bezdomności na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	49
Tabela 24. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016	50
Tabela 25. Mieszkańcy Gminy Jabłonowo Pomorskie powyżej 60 roku życia (stan na 31.12.2016 r.)	51
Tabela 26. Analiza SWOT	54
Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku	56
Tabela 28. Prognoza salda migracji w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku	57
Tabela 29. Prognoza liczby ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 r.	58
Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku	59
Tabela 31. Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku	60
Tabela 32. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych</i>	61
Tabela 33. Cele strategiczne Gminy Jabłonowo Pomorskie	63

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

Tabela 34. Kierunki niezbędnych działań.....	64
Tabela 35. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	68

10. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016.....	11
Wykres 2. Struktura ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie wg płci w latach 2012-2016.....	11
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016.....	13
Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej wg sekcji na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w 2016 roku.....	17
Wykres 5. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na 2017 r.).....	21
Wykres 6. Liczba etatów nauczycielskich w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie (stan na 2017 r.).....	22
Wykres 7. Udział wykształcenia mieszkańców Gminy Jabłonowo Pomorskie w podziale na płeć.....	23
Wykres 8. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2012-2016.....	40
Wykres 9. Liczba bezrobotnych wg płci na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie.....	41
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, bezrobotnych w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły oraz bezrobotnych niepełnosprawnych.....	41
Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych wg wieku na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie.....	42
Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia na terenie Gminy Jabłonowo Pomorskie.....	43
Wykres 13. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku.....	56
Wykres 14. Prognoza salda migracji w Gminie Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku.....	57
Wykres 15. Prognoza liczby ludności Gminy Jabłonowo Pomorskie do 2021 roku.....	58

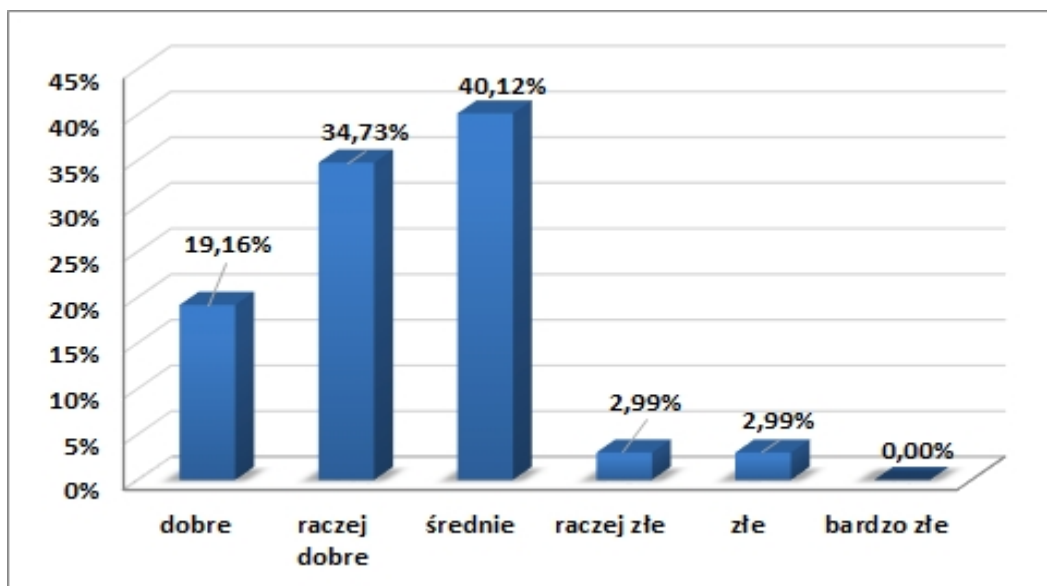
11. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Jabłonowo Pomorskie na tle powiatu brodnickiego i województwa kujawsko-pomorskiego.....	7
Rysunek 2. Struktura Gminy Jabłonowo Pomorskie.....	7

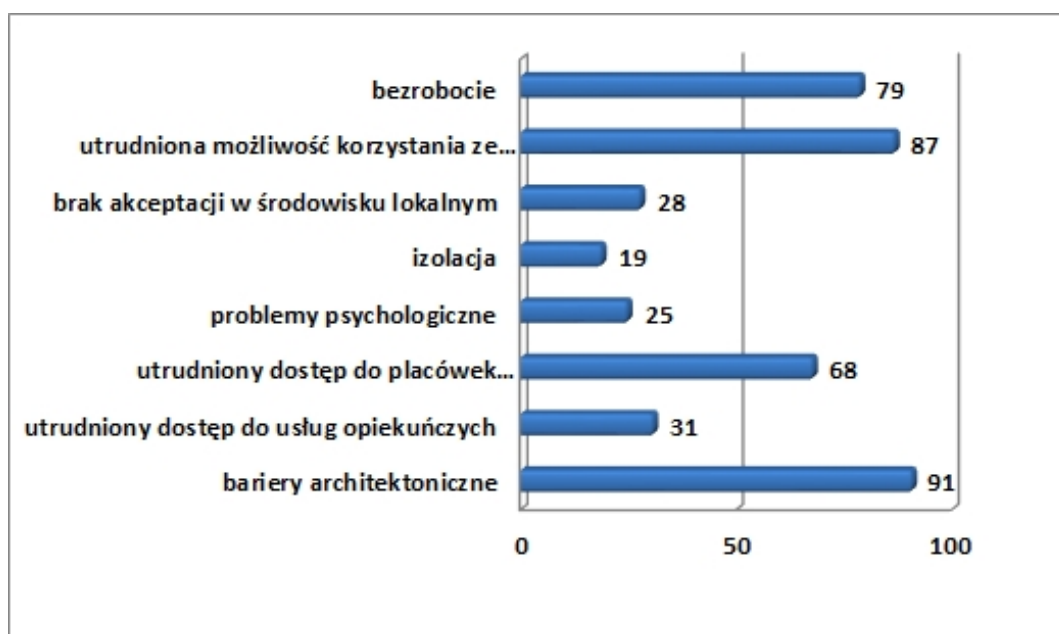
12. Załączniki

Załącznik 1. Wyniki badania ankietowego (opracowanie własne na podstawie ankiet)

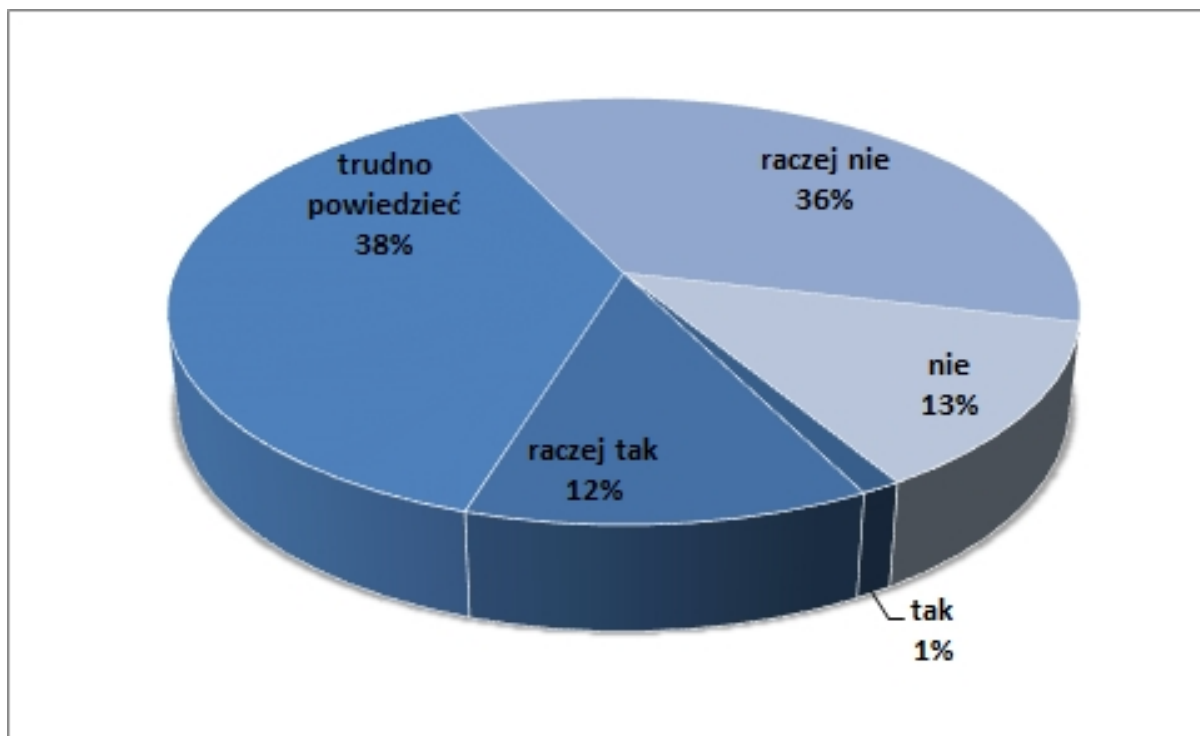
1. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców Gminy?

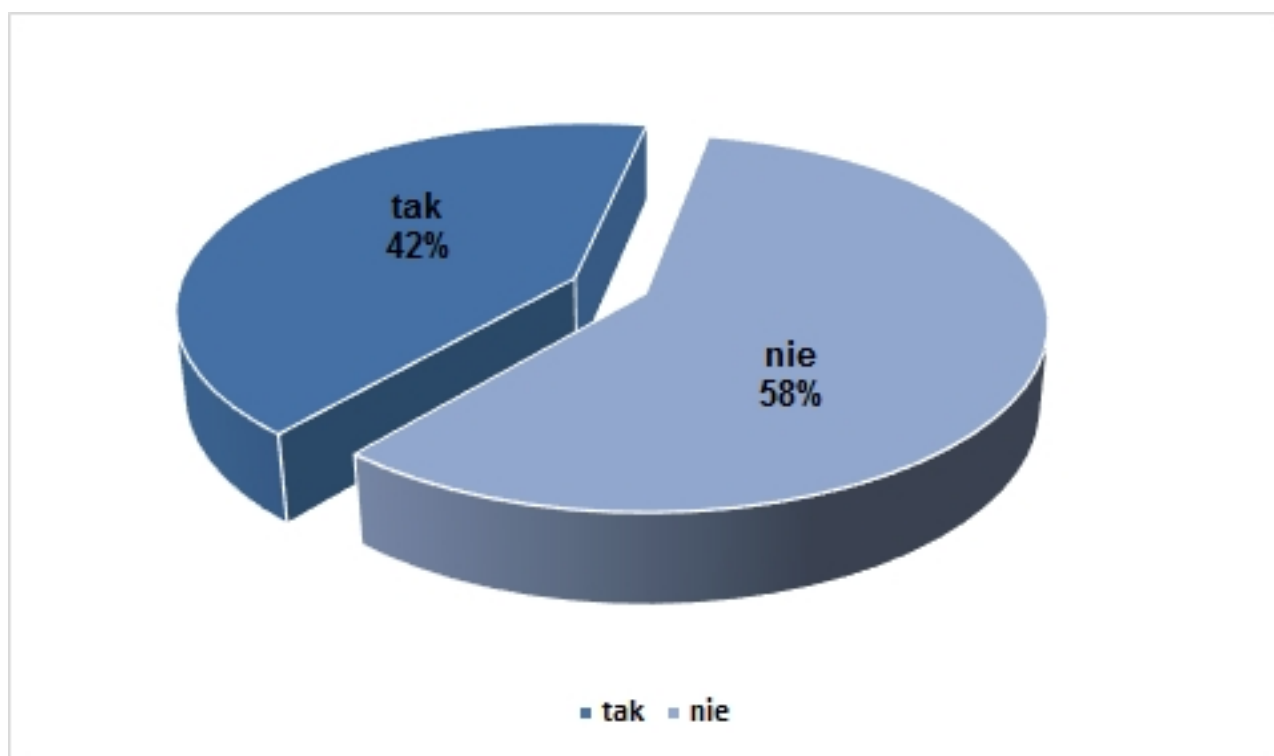
2. Z jakimi problemami społecznymi spotykają się osoby niepełnosprawne

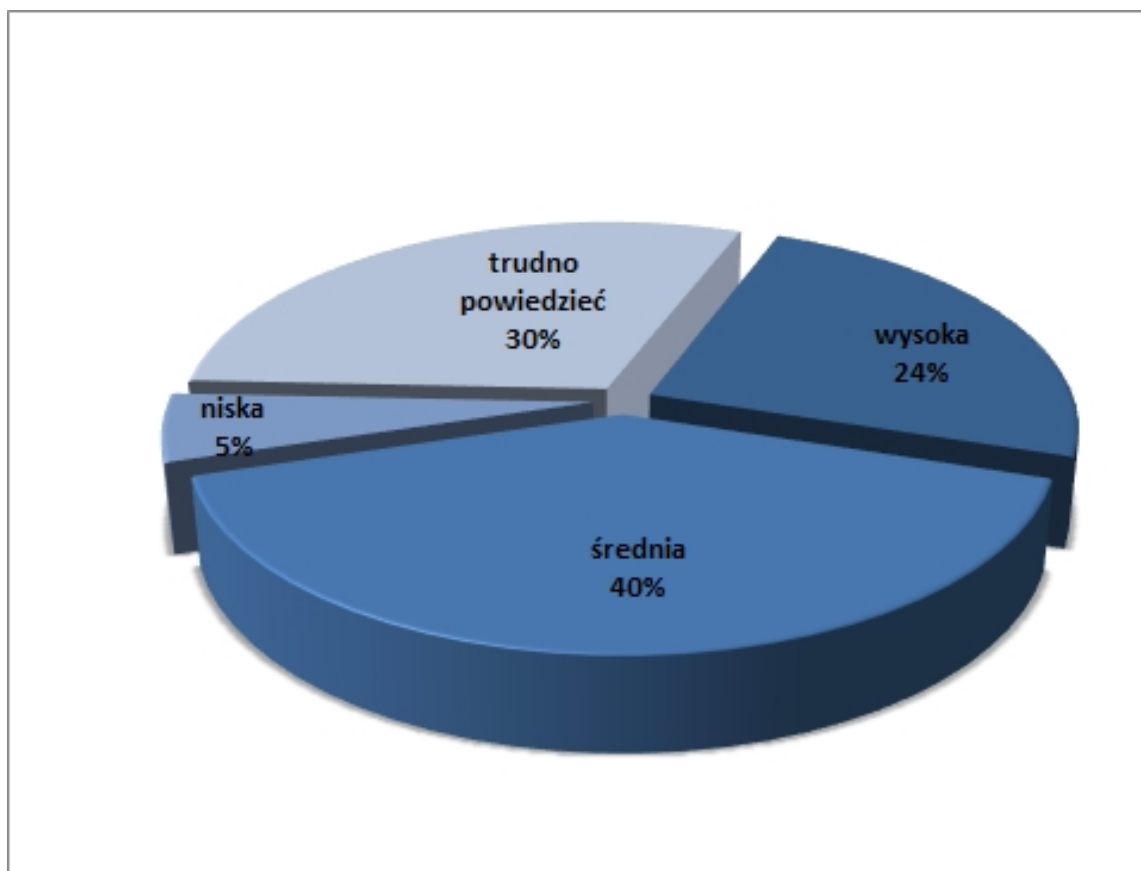
3. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca ?

4. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

5. Jaka jest skala problemów uzależnień na terenie Gminy?

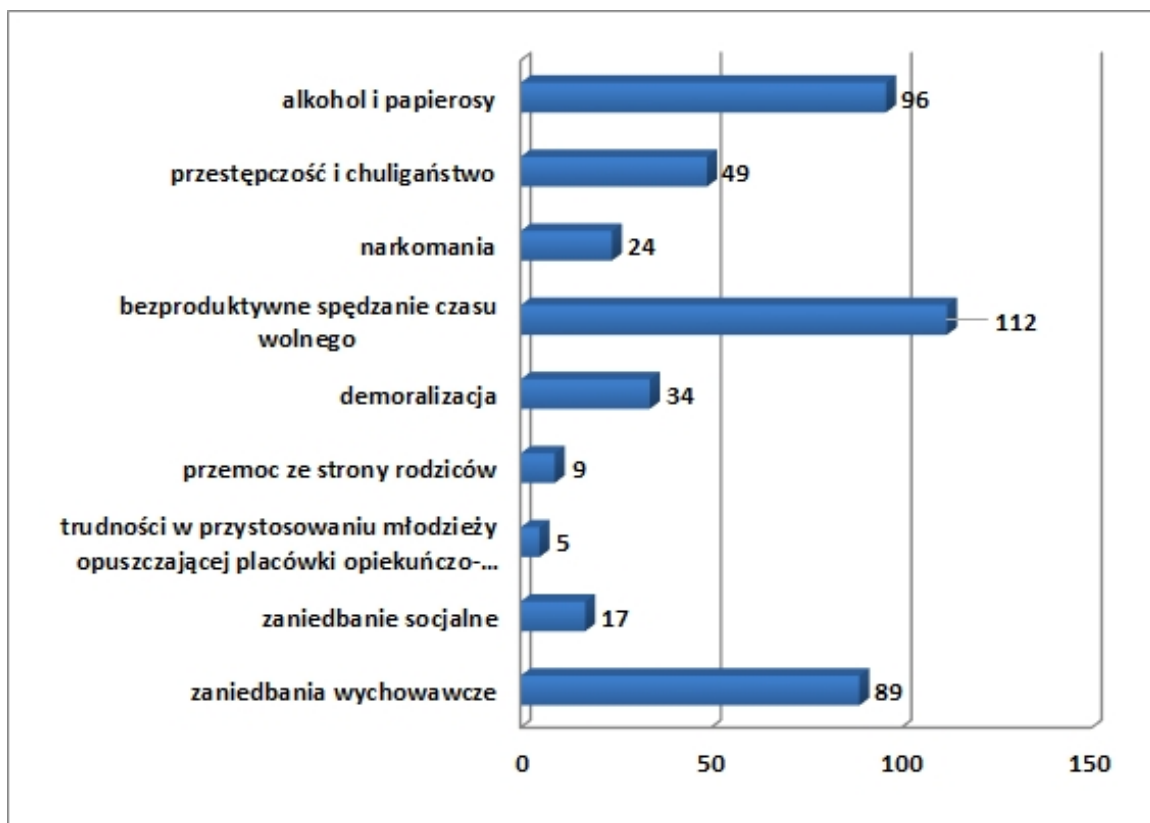

6. Czy na terenie Gminy Występuje zjawisko przemocy domowej

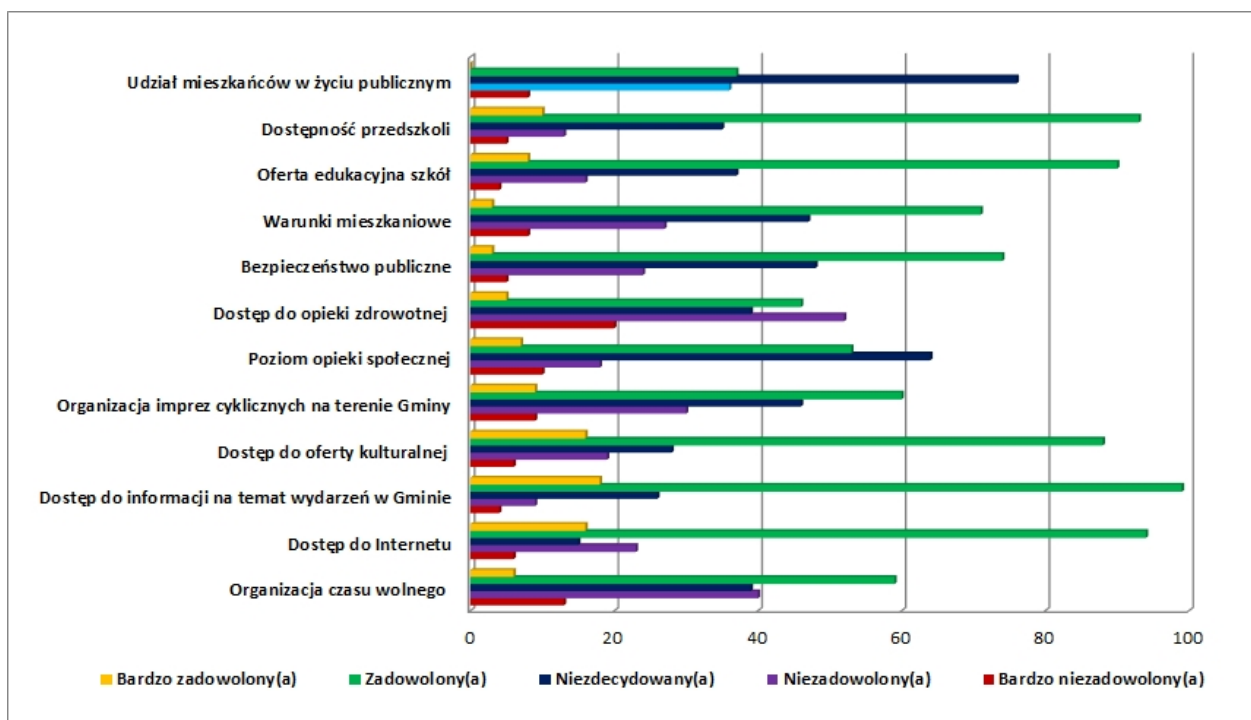

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

7. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej

8. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?

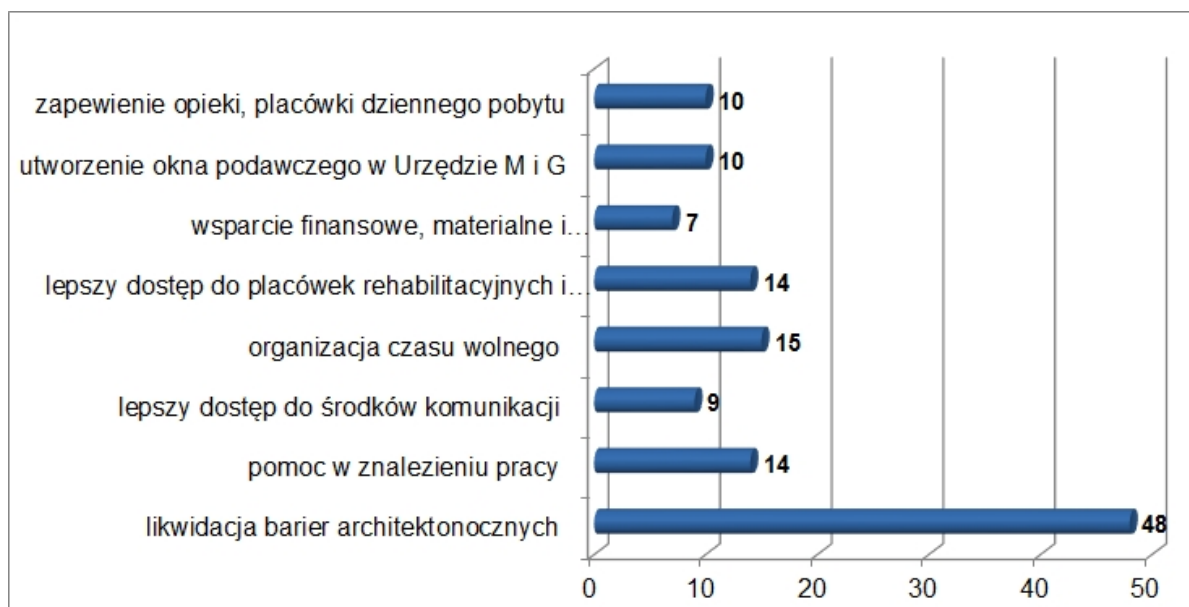

9. Co Państwa zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach:

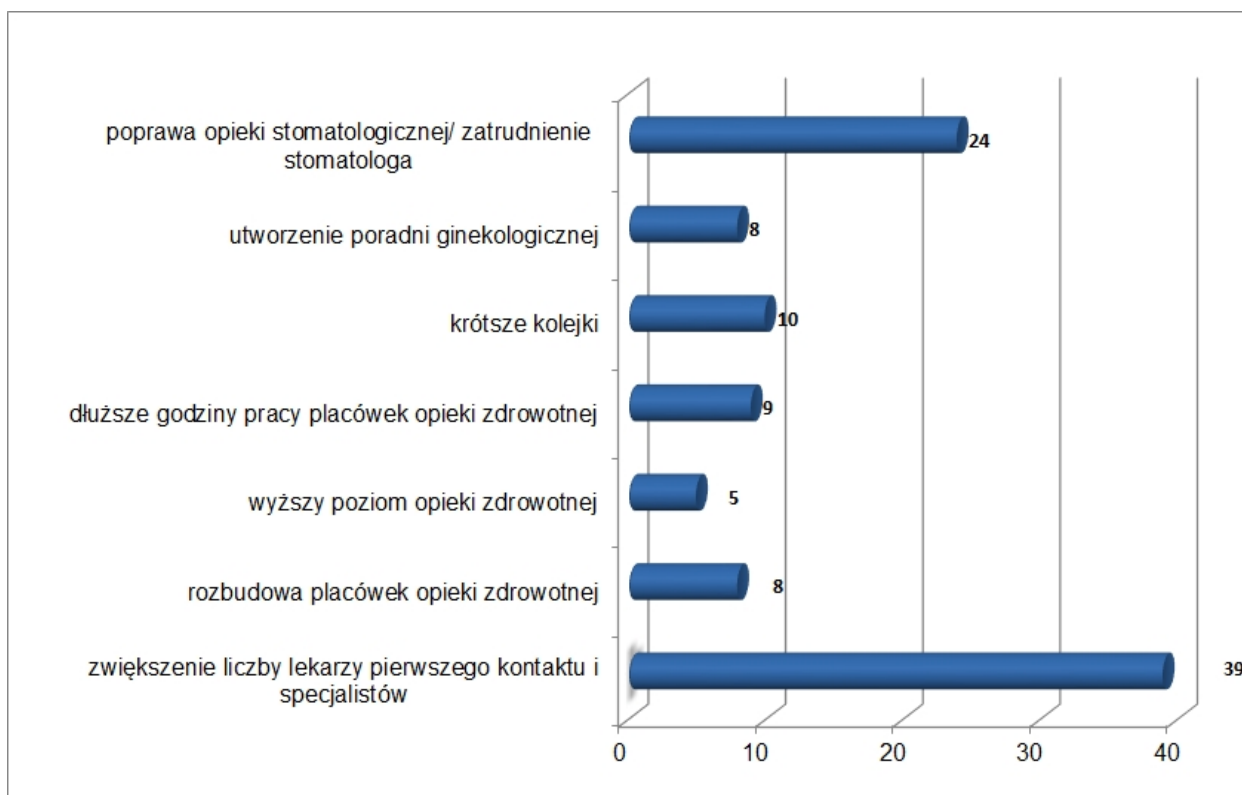
A) działania w zakresie wspierania ubogich

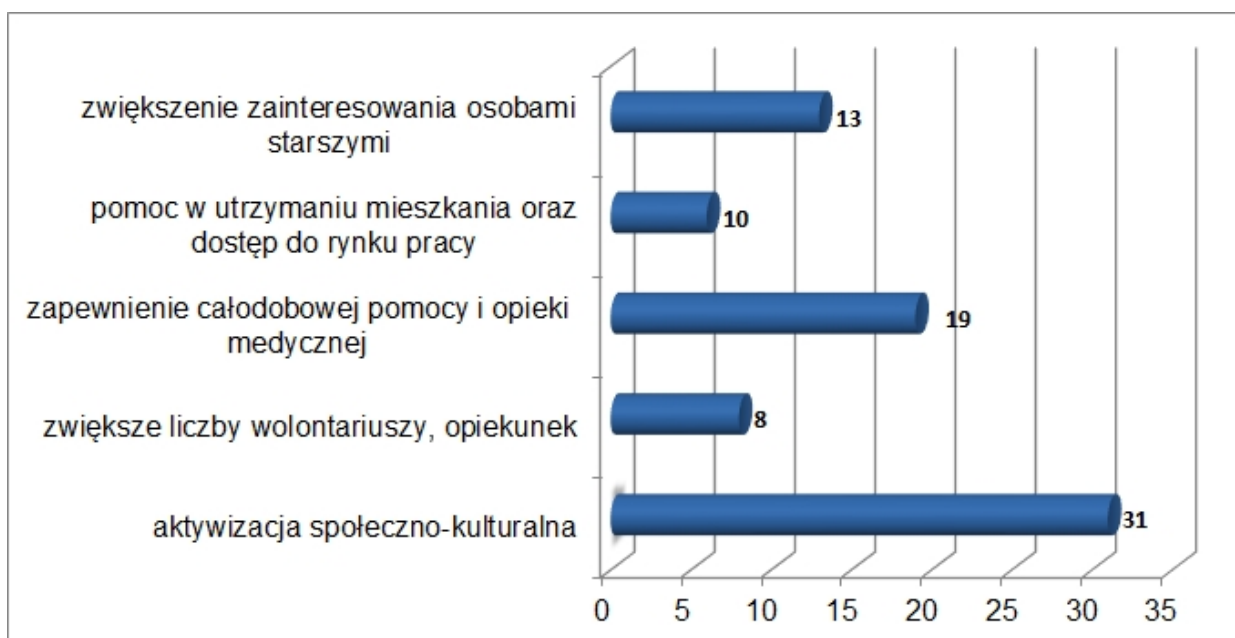
B) działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych

C) działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia

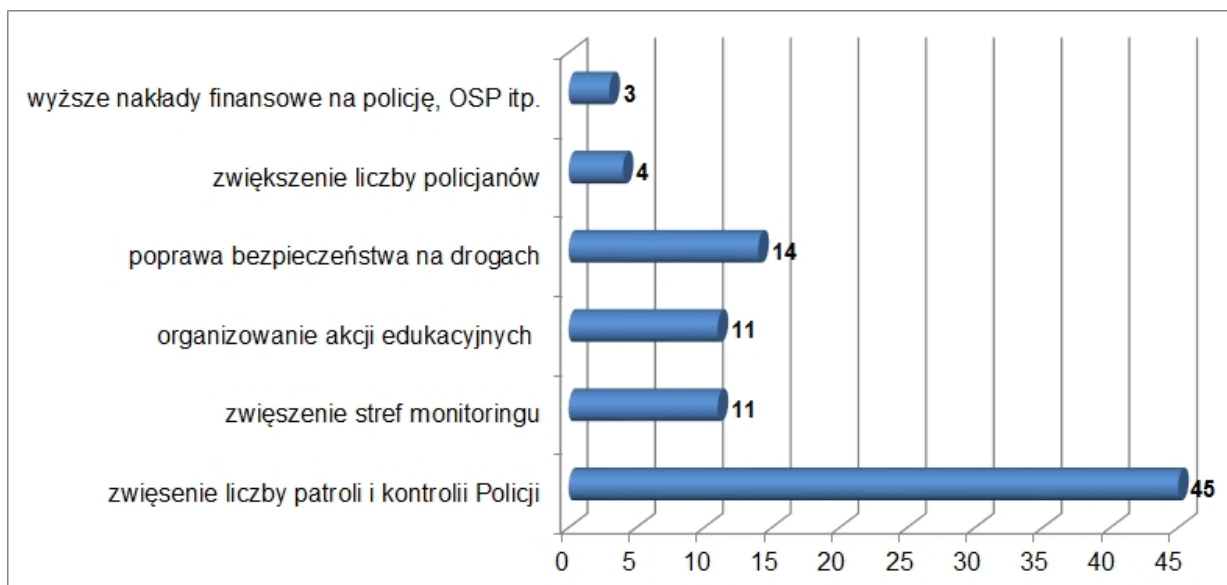

D) działania na rzecz osób starszych

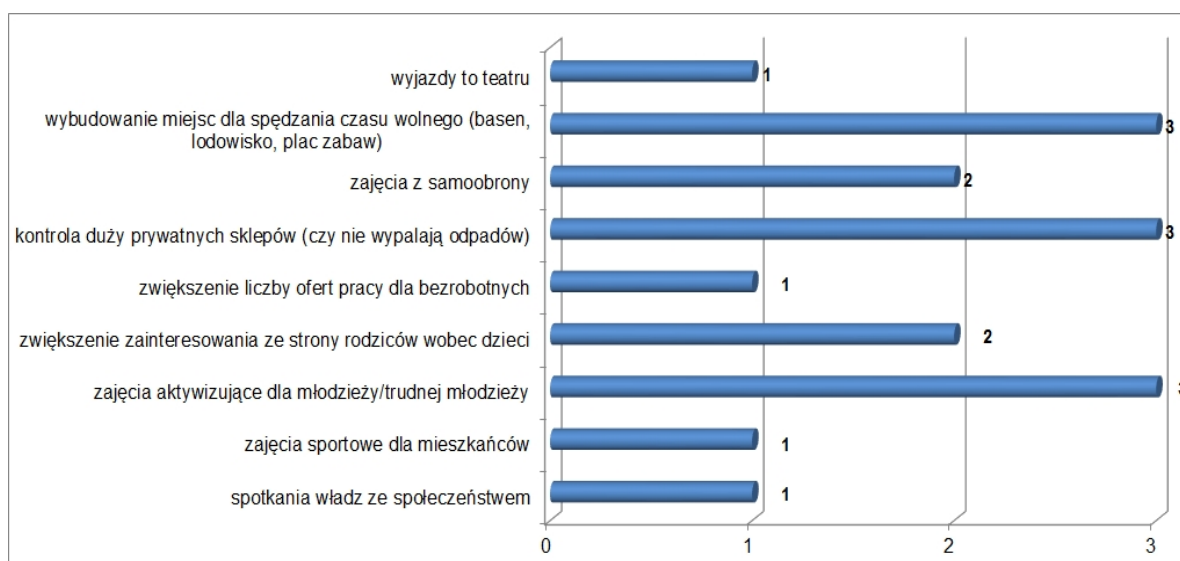

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017-2021

E) działania w zakresie bezpieczeństwa

F) inne zmiany proponowane przez mieszkańców Gminy

UZASADNIENIE

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.) zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Strategia rozwiązywania problemów społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy tych zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Wytacza ona główne kierunki działań samorządu miasta i gminy w zakresie polityki społecznej. Jest dokumentem bazowym, w odniesieniu do którego powinny być konstruowane programy i projekty, skierowane do konkretnych grup odbiorców. Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna stanowić także, narzędzie wykorzystywane w procesie pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej z funduszy europejskich. Mając powyższe na względzie opracowanie i przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2017 - 2021 jest zgodne z przepisami prawa.